

3. מאפיינים חברתיים וכלכליים של הקשישים

מבוא

פרק זה של השנתון עוסק במאפיינים חברתיים וכלכליים נבחרים של הקשישים. מוצגים בו נתונים על רמת השכלה, על תעסוקה, על מקורות הכנסה והרכב הוצאות, ואינדיקציות למצב הכלכלי, כגון: מקבלי השלמת הכנסה, תחולת העוני ובעלות על מוצרים בני-קיימא. כמו כן מוצגים נתונים על מאפיינים חברתיים נוספים, כגון הרגלי בילוי זמן, מצב הדיור וחשיפה לאלימות. השנה נוספו מתוך הסקר החברתי של הלמ"ס, לוחות רבים המתארים את מצבם החברתי של הקשישים, בנושאים כגון תחושת הבדידות, רמת הדתיות, התנדבות ועוד.

אחד המאפיינים החשובים הוא רמת ההשכלה, הן כאינדיקציה כללית למצב חברתי-כלכלי, והן בגלל הקשר בין השכלה לבין מאפיינים אחרים, ובהם: תעסוקה, מצב בריאות, הרגלי בריאות, צרכים ודפוסי שימוש בשירותי בריאות ורווחה ודפוסי בילוי זמן.

ההשתתפות של קשישים בכוח העבודה, אף היא גורם חשוב, הן כמקור הכנסה המשפיע על מצבם הכלכלי, והן בגלל חשיבותה של העבודה בחיי האדם המבוגר, אשר משפיעה גם על מעורבותו החברתית. דפוסי ההשתתפות בכוח העבודה מושפעים ממדיניות חברתית, ולא רק מתהליכים חברתיים וכלכליים. הנתונים המוצגים בשנתון מתייחסים גם לאנשים שטרם הגיעו לגיל פרישה, כלומר בני +55, מכיוון שתהליכי הפרישה מתחילים כבר בגילים אלו.

בדרך כלל, הנתונים בלוחות מוצגים ברמת הפרט או לפי הרכב משק הבית, אולם, במספר לוחות העוסקים במצב הכלכלי הוצגו נתונים המתייחסים למשקי בית שבראשם עומד קשיש, דהיינו, לפי ראש משק הבית.

הנתונים בפרק זה מבוססים על נתוני המוסד לביטוח לאומי, על סקרי כוח אדם, על סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות ועל הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. כמו כן מובאים נתונים מתוך סקר ארצי שנערך על ידי גיוינט-מכון ברוקדייל בשנת 2003 בנושא השפעת קשיים כלכליים על היבטים נבחרים בחיי הקשישים.

ממצאים עיקריים

- ♦ בחינת **מספר שנות לימוד** בקרב הקשישים מלמדת כי ב-2003 למדו 19% מהם עד ארבע שנות לימוד, 53% למדו 5-12 שנות לימוד ו-29% למדו +13 שנות לימוד. בהשוואה לכלל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה, לקשישים פחות שנות לימוד. למשל, בקרב כלל האוכלוסייה, בקצה האחד - 5% הם בעלי 0-4 שנות לימוד, ובקצה השני - 39% הם בעלי +13 שנות לימוד (לוח 3.1).
- **במהלך השנים** עלתה מאוד רמת ההשכלה בקרב הקשישים. לדוגמה, בשנת 1970, כ-41% מהם למדו עד ארבע שנות לימוד לעומת 19% בשנת 2003, ורק כ-11% היו בעלי +13 שנות לימוד לעומת 29% בשנת 2003 (לוח 3.1).
- קיימים **הבדלים בשנות לימוד בין המינים**: בשנת 2003, אחוז הגברים הקשישים שלמדו עד ארבע שנות לימוד (14%), נמוך מזה של הנשים הקשיות (22%), ובקצה השני, כשליש (32%) מהגברים למדו +13 שנות לימוד, בהשוואה ל-26% מהנשים (לוח 3.1).
- קיימים **הבדלים במספר שנות לימוד בין קבוצות האוכלוסייה**: אחוז הקשישים היהודים שלמדו עד ארבע שנות לימוד נמוך מאחוז הקשישים בני דתות אחרות, הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים. אחוז הקשישים בני דתות אחרות שלמדו עד ארבע שנות לימוד הגיע בשנת 2003 ל-44% בקרב הגברים ול-66% בקרב הנשים, בהשוואה ל-12% ול-19%, בהתאמה, בקרב היהודים (לוח 3.2).

- קיימים הבדלים במספר שנות ההשכלה גם בקרב הקשישים היהודים לפי יבשת הלידה. אחוז ילידי אסיה-אפריקה שלמדו עד ארבע שנות לימוד מגיע ל-36% בהשוואה ל-3% בקרב ילידי ישראל ול-7% בקרב ילידי אירופה-אמריקה. הבדלים אלו ניכרים גם בקצה השני של הסקלה: ל-9% מילידי אסיה-אפריקה יש השכלה של +13 שנות לימוד, לעומת 40% מקרב ילידי ישראל, ו-39% מקרב ילידי אירופה-אמריקה (לוח 3.3).
- בבחינת **תעודת הסיום הגבוהה ביותר** שקיבלו, נמצא של-27% מבני +65 התעודה הגבוהה ביותר היא של בית ספר יסודי או חטי"ב, בהשוואה ל-23% בכלל האוכלוסייה (בני 15 ומעלה). אחוז הקשישים אשר תעודת הסיום הגבוהה ביותר שלהם היא תעודת בגרות (11%) נמוך בהשוואה לכלל האוכלוסייה (21%). עם זאת, לא נמצאו הבדלים באחוז בני +65 לעומת כלל האוכלוסייה בעלי תואר אקדמי (כחמישית בקרב שתי האוכלוסיות); (לוח 3.5).
- ◆ ב-2003 **השתתפו בכוח העבודה** 10% מהקשישים: 16% מהגברים ו-5% מהנשים. בקרב בני 65-69 השיעור גבוה יותר ומגיע ל-18%: 28% מהגברים ו-10% מהנשים. עם השנים, יורדים שיעורי ההשתתפות של הקשישים הגברים בכוח העבודה: בשנת 1970 היה שיעור ההשתתפות יותר מכפול מהשיעור בשנת 2003. בקרב הנשים לא נמצא שינוי בשיעור ההשתתפות בתקופה זו (לוח 3.6).
- אחוז הגברים בכוח העבודה מצטמצם, לא רק בקרב בני +65, אלא גם **בקרב בני +55**. בשנת 1970 כ-89% מהגברים בני 55-64 השתתפו בכוח העבודה, לעומת 66% בשנת 2003. לעומת זאת, אחוז הנשים בנות 55-64 בכוח העבודה גדל והגיע ל-43% בשנת 2003 לעומת 22% בשנת 1970 (לוח 3.6).
- שיעור **המועסקים** בקרב בני +65 קרוב לשיעורם בכוח העבודה האזרחי. עם השנים ירד שיעור המועסקים מ-18% ב-1970 ל-9% ב-2003 (לוח 3.7). שיעור **המועסקים במשרה חלקית** בקרב בני +65 עומד על 60% מתוך המועסקים, לעומת 29% בקרב בני 55-64. אחוז המועסקים במשרה חלקית עלה עם השנים בקרב הגברים בני +65, ואילו בקרב הנשים אין הבדלים במהלך השנים (לוח 3.8).
- שיעור ההשתתפות של בני +65 בכוח העבודה גבוה יותר במחוזות תל אביב, ירושלים והצפון (12%, 11% ו-10% בהתאמה). בקרב כלל האוכלוסייה לעומת

זאת, המחוזות עם שיעור ההשתתפות הגבוה הם המרכז, תל אביב והדרום (60%, 58% ו-53% בהתאמה); (לוח 3.10).

- שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בגיל +65 עולה עם העלייה ברמת ההשכלה. כך, למשל, בשנת 2003, השתתפו 5% מהקשישים שלמדו בין חמש לשמונה שנות לימוד בכוח העבודה, בהשוואה ל-22% בקרב הקשישים שלמדו +16 שנות לימוד (לוח 3.11).

- שלושת **הענפים הכלכליים** המובילים מבחינת תעסוקת גברים בני +65 הם מסחר, שירותים עסקיים ותעשייה. נשים בנות +65 מועסקות יותר בשירותי בריאות ורווחה, במסחר ובחינוך (לוח 3.12).

- בחינת **משלחי-היז** של הקשישים המועסקים מלמדת כי המקצועות המובילים בקרב הגברים הם אקדמאים, עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי וסוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים. בקרב הנשים המקצועות המובילים הם: סוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים, אקדמאים ועובדי פקידות (לוח 3.13).

♦ ב-2003 **ההכנסה הכספית ברוטו** במשקי בית שבהם גרים קשישים הייתה 7,796 ש"ח בממוצע לעומת 11,022 ש"ח בממוצע בכלל משקי הבית. ההכנסה הממוצעת ברוטו לנפש סטנדרטית (כלומר ההכנסה המתחשבת במספר הנפשות במשק הבית) הייתה 3,785 ש"ח במשקי בית שבהם גרים קשישים, ו-4,008 ש"ח בכלל משקי הבית. ההכנסה הממוצעת ברוטו לנפש סטנדרטית במשק בית של קשיש בודד הייתה 3,348 ש"ח ואילו במשק בית של זוג שלפחות אחד מהם קשיש, 4,227 ש"ח. שלושים ושמונה אחוזים מהכנסות משקי בית שבהם גרים קשישים הן מעבודה; 29% מההכנסות הן מקצבאות ותמיכות של המוסד לביטוח לאומי ו-24% מפנסיות ומקופות גמל. במשקי בית של קשישים בודדים 40% מההכנסות הן קצבאות ותמיכות של המוסד לביטוח לאומי; 34% מפנסיות ומקופות גמל, ורק 6% מעבודה. בקרב כלל משקי הבית באוכלוסייה 77% מההכנסות הן מעבודה; 7% מפנסיות ומקופות גמל, ו-11% מקצבאות ותמיכות של המוסד לביטוח לאומי (לוח 3.14).

- הרכיב העיקרי **בהוצאה החודשית הממוצעת** של משקי בית של קשישים הוא דיור (29%). במשקי בית שבהם גר קשיש לבדו משקלו של רכיב זה גבוה במיוחד (39%) לעומת 28% במשקי בית של זוג, ו-23% בכלל משקי הבית. מזון

הוא הסעיף השני בגודלו בהוצאות משקי בית שבהם גרים קשישים (18%). במשקי בית של קשישים בודדים מהווה סעיף המזון 16% מההוצאה, ובמשקי בית של זוג זהו הסעיף השלישי בגודלו (18%). במשק בית של זוג, סעיף התחבורה והתקשורת מהווה 19% מההוצאה, בעוד שבמשק בית של יחיד סעיף זה מהווה רק 10% מההוצאה. בקרב כלל משקי הבית באוכלוסייה, הרכיבים העיקריים בהוצאה החודשית הם דיור (23%), תחבורה ותקשורת (20%) ומזון (17%). ההוצאה הממוצעת לבריאות במשקי בית של קשישים (9%) גבוהה לעומת כלל משקי הבית (5%); (לוח 3.15).

- בדומה להוצאות של כלל האוכלוסייה, כ-30% מההוצאות על אחזקת הדירה **ומשק הבית** במשקי בית של קשישים, הן על חשמל וחימום הדירה. הרכיב של עזרה בבית גבוה יותר במשקי בית של קשישים בודדים (19% מההוצאה) לעומת כלל משקי הבית באוכלוסייה (15%); (לוח 3.16).

- **בהוצאות על בריאות**, הרכיב של ריפוי שיניים נמוך יותר במשקי בית של קשישים לעומת כלל משקי הבית, ובמיוחד במשקי בית של קשישים בודדים (לוח 3.16).

- מתוך **ההוצאה לתחבורה ולתקשורת**, סעיף ההוצאות לכלי רכב הוא הגבוה ביותר ומהווה 49% במשקי בית שבהם גרים קשישים ו-39% במשקי בית של קשישים הגרים לבדם (56% בכלל משקי הבית). הוצאות טלפון, דואר ותקשורת של קשישים הגרים לבד הן 27% מההוצאות התחבורה והתקשורת לעומת 13% בקרב משקי בית של זוג קשישים (לוח 3.16).

♦ ב-2003 קיבלו 36% מהקשישים **פנסייה שוטפת ממקום עבודה** או מקופת פנסייה הקשורה בעבודה (לא כולל הכנסות שוטפות ממקור פרטי ופנסיות מחו"ל). בקרב הגברים, 52% קיבלו פנסייה, לעומת 26% בקרב הנשים (לוח 3.17).

♦ עשרים ותשעה אחוזים ממקבלי קצבת זיקנה ושאיירים קיבלו **השלמת הכנסה** מהמוסד לביטוח לאומי בשנת 2003. אחוז מקבלי השלמת הכנסה לא השתנה באופן משמעותי מאז 1990, אז עמד על 32%, אך ירד באופן בולט מאז 1980, אז עמד השיעור על 45%. אחוז מקבלי השלמת הכנסה **על פי חוק הביטוח הלאומי** ירד באופן משמעותי במהלך השנים, כך, למשל, בשנת 1990 קיבלו 27% השלמת הכנסה לעומת 18% בסוף שנת 2003 (לוח 3.18).

- קיימים **הבדלים בין היישובים** השונים בארץ בשיעור המקבלים **השלמת הכנסה**, מבין מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים. היישובים הבולטים באחוז הגבוה יחסית של מקבלי השלמת הכנסה (למעלה מ-55% מהגבוה לנמוך) הם: אריאל, ערערה בנגב, רהט, מעלות-תרשיחא, כרמיאל, אופקים, נצרת עילית, נתיבות, ערד. היישובים הבולטים באחוז הנמוך יחסית של מקבלי השלמת הכנסה (פחות מ-20% מהנמוך לגבוה) הם מכבים-רעות, רמת השרון, גבעתיים, שוהם, זכרון יעקב, קריית טבעון, מבשרת ציון, רמת גן, ירכא, גני תקווה, אלעד, קריית אונו, הרצליה, רעננה, הוד השרון, גבעת שמואל, תל אביב-יפו, גבעת זאב, נס ציונה, בני ברק, גן יבנה (לוח 3.19). המועצות האזוריות הבולטות באחוז גבוה של מקבלי השלמת הכנסה הן: אל בטוף (48%) ומגילות (40%); (לוח 3.20).

- במיון על-פי הכנסה נטו של משק הבית לנפש סטנדרטית ב-2003, מהווים משקי הבית של קשישים 17% ממשקי הבית **בעשירון התחתון** ו-31% ממשקי הבית **בעשירון העליון**. משקי בית של קשישים (נשים בנות +60 וגברים בני +65) מהווים 27% מכלל משקי הבית באוכלוסייה (לוח 3.21).

♦ בשנת 2003 היו כ-84 אלף **משפחות עניות** (לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים) אשר בראשן עומד קשיש; הן מהוות כ-22% מכלל המשפחות אשר בראשן עומד קשיש (נשים בנות +60 וגברים בני +65). כ-143 אלף נפשות חיות במשפחות אלו, ומהוות כ-23% מכלל הנפשות החיות במשפחות אשר בראשן עומד קשיש. תחולת העוני בקרב משפחות אשר בראשן עומד קשיש ירדה באופן ניכר בעקבות תשלומי ההעברה. לפני תשלומים אלו היה מספר המשפחות העניות אשר בראשן עומד קשיש כ-223 אלף, והן היו 59% מכלל המשפחות אשר בראשן עומד קשיש, כלומר ירידה של 62% במספר המשפחות העניות (לוח 3.22). במחוזות הצפון והדרום אחוז המשפחות העניות שבראשן עומד קשיש גבוה במיוחד: 37% ו-30%, בהתאמה (לוח 3.23).

- בחינת **העוני בקרב הקשישים לפי הרכב משק הבית** מראה כי אחוז הקשישים העניים גבוה יותר בקרב קשישים הגרים לבד ומגיע ל-24% לעומת 19% בקרב קשישים הגרים עם בן זוג ואו ילדים (לוח 3.24).

- משפחות שבראשן עומד קשיש הן 23% מהמשפחות העניות בישראל בשנת 2003 (לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים); (לוח 3.25).

- ◆ על פי סקר של מאירס-ג'וינט מכון ברוקדייל שנערך בשנת 2003, 12% ממשקי הבית של בני +65 סובלים מאי-ביטחון תזונתי בינוני (דהיינו יש דאגה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון, יש מגמה של צמצום באיכות המזון ויש מגמה מתונה של צמצום בהיקף צריכת המזון), ו-7% ממשקי הבית סובלים מאי-ביטחון תזונתי חמור (יש דאגה רבה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון ויש צמצום ניכר באיכות המזון ובהיקף צריכתו); (לוח 3.26).
- ב-68% ממשקי הבית של בני +65 לא קר בחורף. ב-15% ממשקי הבית קר לפעמים, ב-9% קר לעתים קרובות וב-8% קר תמיד (לוח 3.27).
- ב-85% ממשקי הבית של בני +65 יש מים חמים כל יום, ב-10% יש מים חמים 2-3 פעמים בשבוע, ב-5% יש מים חמים פעם בשבוע או בכלל אין (לוח 3.28).
- ◆ בדירוג הרשויות המקומיות לפי שיוכן לאשכול חברתי-כלכלי נמצא כי 6% מהקשישים חיים ברשויות מקומיות המשתייכות לשלושת האשכולות הנמוכים ביותר, בהשוואה ל-15% מכלל האוכלוסייה החיה ברשויות אלו. ארבעים ושמונה אחוזים מהקשישים חיים ברשויות המשתייכות לאשכולות הרביעי עד השישי, בהשוואה ל-50% מהאוכלוסייה, ו-44% מהקשישים חיים ברשויות המשתייכות לאשכולות השביעי והשמיני (33% בכלל האוכלוסייה). האשכול הממוצע של הרשויות שבהן חיים הקשישים לפי שיוכן הכלכלי-חברתי הוא 5.9 ואילו האשכול הממוצע בקרב כלל האוכלוסייה הוא 5.3 (לוח 3.30).
- ◆ בשנת 2003, ל-76% ממשקי הבית שבהם גרים קשישים הייתה דירה בבעלותם. ל-70% ממשקי הבית בקרב כלל האוכלוסייה דירה בבעלותם (לוח 3.31).
- ◆ על פי נתוני הסקר החברתי משנת 2002 71% מבני +65 גרו בדירה הנמצאת בבעלותם, בהשוואה ל-74% מבני +20 (לוח 3.32). לבני +65 ותק מגורים רב יותר בדירתם הנוכחית מאשר לבני +20. רק 7% מבני +65 גרים בדירתם הנוכחית עד שנה, לעומת 14% מבני +20. 47% מבני +65 גרים יותר מעשרים שנה בדירתם הנוכחית לעומת 22% מבני +20 (לוח 3.33).
- ◆ קיימים הבדלים באשר לבעלות על מוצרים בני-קיימא בין משקי בית של קשישים לבין כלל משקי הבית באוכלוסייה. לדוגמה, ב-65% ממשקי הבית שבהם גרים קשישים יש מכשיר מיקרוגל, לעומת 75% מכלל משקי הבית באוכלוסייה. ב-69% ממשקי הבית של קשישים בודדים יש מכשיר מיקרוגל, וב-76% ממשקי הבית שבהם גרים זוג שלפחות אחד מהם קשיש. מכונת כביסה

מצויה ב-93% ממשקי הבית שבהם גרים קשישים, וב-94% מכלל משקי הבית, אולם רק ב-86% ממשקי הבית שבהם גרים קשישים לבד. ב-28% ממשקי הבית שבהם גרים קשישים יש מחשב ביתי, וב-55% ממשקי הבית באוכלוסייה. במשקי בית של קשישים הגרים לבד, ל-12% יש מחשב ביתי. ל-55% ממשקי הבית שבהם גרים קשישים יש טלפון סלולרי (לפחות אחד), ל-81% ממשקי הבית בכלל האוכלוסייה ול-33% ממשקי הבית של קשישים הגרים לבד (לוח 3.34).

♦ לפי נתוני הסקר החברתי, בשנת 2002 הייתה ל-33% מבני +65 **מכונית פרטית או מסחרית** (עד 4 טון), ל-43% מהגברים ול-26% מהנשים. בקרב בני +20 ל-63% הייתה מכונית. הבעלות על רכב יורדת עם העלייה בגיל: ל-40% מבני +65 יש מכונית ורק ל-23% מבני +75. לשליש מהקשישים היהודים ואחרים יש מכונית ול-29% מהקשישים באוכלוסייה הערבית. ל-13% מעולי בריה"מ לשעבר (מאז 1990) יש מכונית (לוח 3.35).

- עשרים ושמונה אחוזים מהקשישים **מורשים לנהוג** (בשנת 2003). אחוז הגברים המורשים לנהוג גבוה מאחוז הנשים (49% ו-13%, בהתאמה). אחוז המורשים לנהוג בקרב כלל האוכלוסייה בגיל 17 ומעלה (64%) גבוה בהרבה מאחוז המורשים לנהוג בקרב הקשישים (לוח 3.36).

♦ לפי נתוני הסקר החברתי משנת 2002, הקשישים סובלים מהעדר **גישה נוחה לדירתם** בגלל מדרגות: ל-36% מהקשישים (40% בקרב הנשים) המדרגות מפריעות בגישה לדירה, לעומת 24% בכלל האוכלוסייה. 32% מהקשישים (43% בקרב הנשים) **חוששים ללכת לבד באזור מגוריהם** בשעת החשכה לעומת 26% מקרב כלל האוכלוסייה. כשליש מהקשישים סובלים מרעש בדירה או מזיהום אוויר באזור מגוריהם (לוח 3.37).

♦ **רמת הדתיות** של בני +65 שונה מזו של בני +20, לפני נתוני הסקר החברתי. ב-2002, 2% מבני +65 היהודים הגדירו עצמם כחרדים לעומת 6% מבני +20. 13% מבני +65 היהודים הגדירו עצמם כדתיים ו-10% מבני +20. שלושים ושישה אחוזים מבני +65 היהודים הגדירו עצמם לא-דתיים-חילוניים, ו-43% מבני +20. בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית, 63% מבני +65 מגדירים עצמם כדתיים מאוד או דתיים (מהם 24% כדתיים מאוד). לעומת זאת 51% מבני +20 הגדירו עצמם כדתיים מאוד או דתיים (מהם 9% כדתיים מאוד); (לוח 3.38).

- ◆ מהסקר החברתי עולה כי לפחות פעם בשבוע 73% מבני 65+ **נפגשים** ו-90% **מדברים בטלפון עם מישהו מבני משפחתם** שאינו גר אִתָּם. באוכלוסייה הערבית נפגשים יותר (84%) ומדברים פחות בטלפון (53%); (לוח 3.39). ל-70% מבני 65+ יש **חברים** שאִתָּם הם נפגשים או מדברים בטלפון (71% מהיהודים ו-51% מקשישים הערבים); (לוח 3.40).
- ◆ עשרים אחוזים מבני 65+ מרגישים **בדידות** לעתים קרובות; 14% מהגברים ו-24% מהנשים. רק 9% מבני 20+ דיווחו על הרגשת בדידות לעתים קרובות (לוח 3.41).
- ◆ אחד עשר אחוזים מהקשישים **מתנדבים**: 12% מהגברים ו-10% מהנשים. שיעור המתנדבים יורד מעט עם הגיל ועומד על 12% בקרב בני 65-74 לעומת 10% בקרב בני 75+. בקרב בני 20+ שיעור המתנדבים הוא 15% (לוח 3.42).
- ◆ מנתוני סקר הרגלי קריאה, בילוי וספורט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנערך ב-1999, עולה כי 61% מהקשישים **קוראים עיתון יומי** פעם בשבוע לפחות לעומת 76% בקרב כלל האוכלוסייה (בגיל +14). לגבי שפת העיתונים, 35% מהקשישים קוראים בעברית בלבד ו-22% קוראים עיתון בשפות אחרות בלבד. עוד עולה מהסקר כי 38% מהקשישים **קוראים ספר** אחד בחודש לפחות, לעומת 47% בקרב כלל האוכלוסייה, ו-8% מהם רשומים בספרייה (לעומת 20% בכלל האוכלוסייה); (לוח 3.43).
- ◆ עוד עולה מנתוני הסקר כי שליש מבני 65+ **ביקרו במופעי במה** לפחות פעם אחת בשנה האחרונה לעומת 43% מכלל האוכלוסייה. 20% מבני 65+ ביקרו במוזיאון בארץ לפחות פעם אחת בשנה האחרונה (28% בכלל האוכלוסייה) ו-12% צפו בסרט בבית קולנוע פעם אחת לפחות בחודש האחרון (32% בכלל האוכלוסייה); (לוח 3.44).
- ◆ לפי הסקר החברתי של 2002 24% מבני 65+ **יצאו לנופש או לטיול** בארץ שכלל לינה מחוץ לבית (28% מהגברים ו-20% מהנשים), לעומת 48% מבני 20+. בקרב בני 65-74 27% יצאו לנופש לעומת 19% מבני 75+. רבע מבני 65+ יצאו לנופש או לטיול בחוץ לארץ: 31% מבני 65-74 ו-16% מבני 75+ (לוח 3.45). 19% מהקשישים השתתפו בחוגים (20% מכלל בני 20+). גם בקרב הקשישים וגם בקרב כלל האוכלוסייה, אחוז הנשים המשתתפות בחוגים גבוה מזה של הגברים (לוח 3.46).

- ◆ עשרה אחוזים מבני 65+ משתמשים במחשב, 14% מהגברים ו-7% מהנשים. בקבוצת הגיל 65-74 12% משתמשים במחשב ובקרוב בני 75+, 6%. מתוך בני 65+ שהשתמשו במחשב, 60% השתמשו באינטרנט (לוח 3.47).
- ◆ מהסקר החברתי עולה כי 14% מבני 65+ דיווחו כי **נחשפו לעבריינות**. בין היתר, מעשים אלה כוללים פריצה לדירה (על כך דיווחו 6% מהקשישים) וגנבה ללא שימוש בכוח או ללא איום בשימוש בכוח (5%). על פריצה לרכב התלוננו 10% מהקשישים. מתוך הנפגעים מפריצה לדירה 64% התלוננו במטרה על המקרה, ו-50% מהנפגעים מפריצה לרכב דיווחו על כך למטרה (לוח 3.48).
- ◆ לפי הסקר החברתי של 2002, 77% מהקשישים דיווחו על **שביעות רצון מהחיים** באופן כללי (16% מרוצים מאוד ו-61% מרוצים). לעומת זאת, 83% מכלל בני 20+ דיווחו על שביעות רצון מהחיים באופן כללי (27% מרוצים מאוד ו-56% מרוצים); (לוח 3.49).

הגדרות והסברים

קבוצות אוכלוסייה ודת: החל משנת 1999, שינתה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את ההגדרות של קבוצות האוכלוסייה. לפי ההגדרה החדשה, הקבוצה "יהודים ואחרים" כוללת יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת; הקבוצה "אוכלוסייה ערבית" כוללת מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים. הנתונים מוצגים על-פי ההגדרה החדשה, אם כי, כאשר מדובר בנתונים שקדמו לקביעת ההגדרה החדשה, כגון לוחות היסטוריים או לוחות המבוססים על סקרי כוח אדם, הם מוצגים על-פי ההגדרה הקודמת של קבוצות אוכלוסייה: יהודים בלבד, וקבוצת "בני דתות אחרות", הכוללת ערבים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת.

סקרי כוח אדם: לוחות רבים בפרק זה מקורם בסקרי כוח אדם, המבוצעים על-ידי הלמ"ס משנת 1954. אוכלוסיית הסקר כוללת את האוכלוסייה הקבועה (דה-יורה) של מדינת ישראל - בני 15 ומעלה, את התושבים היהודים הגרים ביהודה, שומרון וחבל עזה וגם עולים בכוח ותושבים קבועים השוהים בחוץ לארץ תקופה של פחות משנה. לא נכללו בסקר תיירים ותושבים ארעיים, אלא אם כן שהו בישראל יותר משנה ברציפות. החל מ-1968, נכללה בסקר אוכלוסיית מזרח ירושלים, והחל משנת 1982 נכללו גם התושבים הדרוזים בנפת גולן.

למידע נוסף על סקרי כוח אדם, מומלץ לעיין במקור.

שנות לימוד: מספר השנים שלמד הנחקר באופן סדיר בבתי ספר, ולא לימוד עצמי או השתתפות בקורסים לא סדירים. בספירת השנים מביאים בחשבון רק שנות לימוד שהסתיימו. אם אדם לומד בעת הפקידה, שנת הלימוד מובאת בחשבון.

סוג בית ספר אחרון: סוג בית הספר האחרון שבו למד או לומד הנחקר, גם אם לא סיים את לימודיו בו.

ראש משק הבית: בלוחות על נתוני עוני, ראש משק הבית הוא ראש משק בית כלכלי. הגדרת ראש משק הבית נקבעת לפי "מידת" ההשתייכות לכוח העבודה, ללא התייחסות לגיל ולמין. יש לשים לב גם לכך שהגדרת משק בית בפרק זה שונה מזו שבפרק 1 שכן כאן מדובר בגברים בני +65 ונשים בנות +60, ואילו בפרק 1 מדובר בגברים ונשים בני +65.

- ראש משק הבית הוא המפרנס העיקרי של משק הבית, כלומר המועסק שעובד 35 שעות או יותר בשבוע הקובע (כולל איש צבא קבע), והוא קודם למועסק שעובד עד 34 שעות בשבוע, שקודם לבלתי-מועסק.

- אם יש יותר מאדם אחד במשק הבית שמתאים, לפי ההגדרה, להיות ראש משק בית, ייקבע ראש משק הבית לפי סדר העדיפות שקובע המרואיין.

- אם אין מפרנס במשק הבית, ייקבע כראש משק הבית האדם שהמרואיין מחשיב כראש משק הבית.

הערה: ראש משק הבית הוא אדם בן 18 ומעלה (להוציא משקי בית שבהם המפרנס היחידי הוא בגיל 15-17 ומשקי בית שבהם יש בני 15-17 בלבד).

השבוע הקובע הוא השבוע המסתיים בשבת שלפני בוא הפוקד למשק הבית.

כוח העבודה האזרחי: כוח העבודה האזרחי כולל את כל האנשים מגיל 15 ומעלה, שהיו "מועסקים" או "בלתי-מועסקים" בשבוע הקובע, לפי הגדרות אלה: מועסקים הם אנשים שעבדו לפחות שעה אחת ב"שבוע הקובע" בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת; כל העובדים בקיבוצים (בין בשירותים ובין בענפים אחרים); בני משפחה שעבדו ללא תשלום 15 שעות ויותר בשבוע; אנשים השוהים במוסדות שעבדו 15 שעות ויותר בשבוע.

קבוצת "המועסקים" מורכבת משלוש קבוצות משנה:

- "עבדו עבודה מלאה" - עובדים שעבדו 35 שעות או יותר בשבוע הקובע. מניין השעות כולל את השעות שהעובד היה עסוק בהן בקשר לעבודתו או לעסקו, כולל שעות נוספות עם או בלי תשלום, שעות המתנה (כגון שעות המתנה לעבודה של בעל מונית או של סבל) ושעות ההכנה, שהן שעות עבודה הקשורות בעבודה, אפילו אינן מבוצעות במקום העבודה (כגון בדיקה והכנת שיעורים וחזרות).
  - "עבדו עבודה חלקית" - עובדים שעבדו בין שעה ל-34 שעות בשבוע הקובע.
  - "נעדרו זמנית מעבודתם הרגילה" - עובדים שנעדרו מעבודתם במשך כל השבוע הקובע בגלל מחלה, חופשה, מילואים, שביתה, מזג אוויר לא מתאים, הפסקת עבודה זמנית (עד 30 יום) או מסיבה אחרת. אנשים שנעדרו מעבודתם וגם חיפשו עבודה אחרת מוגדרים כנעדרים זמנית מעבודתם.
- ◆ "בלתי-מועסקים" הם אנשים שלא עבדו כלל (אפילו שעה אחת) בשבוע הקובע וחיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות האחרונים, כגון על-ידי רישום בלשכת העבודה של שירות התעסוקה או על-ידי פנייה אישית או בכתב, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע, לו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינות לעבודה").
- אנשים שאינם בכוח העבודה האזרחי** הם גילאי 15 ומעלה, שלא היו "מועסקים" או "בלתי-מועסקים" בשבוע הקובע. בקבוצה זו נכללו אנשים שעבדו בהתנדבות ללא כל תמורה, עקרות בית, תלמידים, מי שאינם מסוגלים לעבוד, אנשים החיים מפנסיה, מרנטה וכדומה, שלא עבדו אפילו שעה אחת בשבוע הקובע. כן, נכללו בקבוצה זו חיילים בשירות סדיר.
- ענף כלכלי** הוא ענף שאליו משתייך המפעל או המוסד, שהמועסק עבד בו. המועסקים בקיבוצים סווגו בהתאם לענף פעילותם.
- משלח יד** הוא העבודה שהמועסק מבצע במקום עבודתו, בלי להתחשב במקצוע שלמד, אם אינו עוסק בו.

קצבת זיקנה ושירים

מבוטחים בקצבת זיקנה ושירים הם תושבי ישראל שמלאו להם 18 שנה, למעט מי שעלה ארצה בגיל 60 ומעלה. זכאי לקצבת זיקנה הוא כל מבוטח, כאמור, שהגיע לגיל קצבת זיקנה: לגבר - 70 שנה, לאישה - 65 שנים - ללא מבחן הכנסות; או לגבר - 65 שנים, לאישה - 60 שנה - לפי מבחן הכנסות. אישה נשואה ואלמנה בת קצבה (עקרת בית) העובדות במשק ביתן, זכאיות גם הן לקצבת זיקנה בזכות עצמן מגיל 65 - למי שהגיעה לגיל זה לאחר 1 בינואר 1995. זכאים לגמלת שירים אלמנים וילדיהם של תושבי ישראל המבוטחים כאמור לעיל.

קבלת הגמלה לפי חוק הביטוח הלאומי: לפי סעיף 1א לחוק, גובה הקצבה ליחיד הוא 16% מהשכר הממוצע לפי חוק, ולזוג - 24% מהשכר הממוצע לפי חוק. בעקבות שינויי חקיקה בשנים 2002-2003 בוטלה הצמדת הגמלה לשינויים החלים בשכר הממוצע. החל מ-2004 שיעורי קצבאות זיקנה ושירים מחושבים כאחוזים מ"סכום בסיסי", אשר יעודכן לפי עליית המחירים בלבד.

קבלת הגמלה לא לפי חוק הביטוח הלאומי: המוסד לביטוח לאומי משלם לקשישים ולשירים שאינם זכאים לקצבה על-פי חוק הביטוח הלאומי, קצבאות הממונות על-ידי הממשלה. זכאים לגמלה זו בעיקר עולים חדשים שעלו ארצה לאחר גיל 60, ולכן אינם מבוטחים על-פי חוק הביטוח הלאומי. שיעורי הקצבאות המשולמות להם זהים לשיעורי הקצבה לפי חוק, והזכאות מותנית בדרך כלל במבחן הכנסה.

השלמת הכנסה: תוספת לא-גבייתית הניתנת למקבלי קצבה, שאין להם הכנסה אחרת העולה על 13% או על 17% מהשכר הממוצע (לבודד או ללא-בודד, בהתאמה), בכפוף לתנאים המוגדרים בחוק הבטחת הכנסה לזכאים לקצבאות לפי חוק הביטוח הלאומי.

למידע נוסף על קצבות הביטוח הלאומי, מומלץ לעיין ברבעון הסטטיסטי של המוסד לביטוח לאומי.

ממדי העוני

משפחה שהכנסתה הפנויה לנפש סטנדרטית (ראה להלן הגדרת "נפש סטנדרטית") נמוכה מקו העוני לנפש סטנדרטית מוגדרת כמשפחה ענייה.

קו העוני מוגדר כרמת ההכנסה השווה ל-50% מההכנסה החציונית הפנויה לנפש סטנדרטית. קו העוני מותאם לגודל המשפחה על-ידי שימוש בסולם שקילות, המתרגם את מספר הנפשות במשפחה לנפשות סטנדרטיות.

הכנסה פנויה היא ההכנסה הכלכלית של המשפחה (הכנסה המתקבלת מעבודה ומבעלות על אמצעי ייצור פיזיים ונכסים פיננסיים), בתוספת תשלומי העברה ובניכוי מסים ישירים.

תחולת העוני הוא מדד המציין את היקף העוני במונחים של שיעור המשפחות העניות בכלל האוכלוסייה.

על דרך מדידת העוני בישראל מומלץ לקרוא בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי.

ביטחון תזונתי: מדד "ביטחון תזונתי" פותח על-ידי משרד החקלאות והבריאות האמריקני והוא מתבסס על דיווח האוכלוסייה. אי-ביטחון תזונתי מוגדר כ"חוסר יכולת לרכוש באופן אמין וסדיר מספיק מזון מזין בדרכים החברתיות המקובלות, עקב קשיים כלכליים" (Bickel et al., 2000). דרגות החומרה של ביטחון תזונתי מוגדרות באופן הבא:

ביטחון תזונתי: אין דאגה, או כמעט אין דאגה להספקת המזון וניהול תקציב המזון, אין מגמה של צמצום באיכות המזון ואין צמצום בהיקף צריכת המזון.

אי-ביטחון תזונתי בינוני: יש דאגה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון, יש מגמה של צמצום באיכות המזון ויש מגמה מתונה של צמצום בהיקף צריכת המזון.

אי-ביטחון תזונתי חמור: יש דאגה רבה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון ויש צמצום ניכר באיכות המזון ובהיקף צריכתו.

הלוחות בנושא ביטחון תזונתי מבוססים על סקר ארצי שנערך על ידי מאיירס-גוינט-מכון ברוקדייל בשנת 2003.

לוחות המבוססים על נתונים מסקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

הגדרת הגיל בלוחות אלו שונה מאשר ביתר לוחות השנתון. בלוחות אלו גברים מוגדרים קשישים מגיל 65 ונשים - מגיל 60. דבר זה נעשה לצורך תיאום עם הגדרת הגיל המקובלת לקבלת פנסייה. גיל הפרישה מעבודה נמצא כעת בתהליך שינוי. למרות זאת, נשארו הגדרות מוסדיות, כגון הגדרת גיל זיקנה במדידת עוני לפי ההגדרה הגילית הקודמת של גיל פרישה. לפיכך, ולפחות עד לסיום תהליך שינוי גיל הפרישה, נשארת הגדרת הגיל כאן ללא שינוי.

משק בית: קבוצת אנשים הגרים רוב ימות השבוע באותה דירה, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. במשק הבית נכללים בני משפחה שהם חיילים או לומדים בפנימיות. יש לשים לב לכך שהגדרת משק בית בפרק זה שונה מזו שבפרק 1, שכן כאן מדובר בגברים בני 65+ ובנשים בנות 60+, ואילו בפרק 1 מדובר בגברים ובנשים בני 65+.

משקי בית של קשישים חולקו לקבוצות הבאות:

- משקי בית שבהם גרים קשישים - סך כל משקי הבית שבהם גר קשיש, לפי אחד הצירופים המפורטים להלן;
- קשישים בודדים - קשישים הגרים במשק בית של יחיד;
- זוג שלפחות אחד מהם קשיש - משק בית של שני פרטים אשר לפחות אחד מהם מוגדר כקשיש לפי הגדרת הגיל המפורטת למעלה. מתוך קבוצה זו הופרדו משקי בית של זוג אשר שניהם קשישים;
- משקי בית אחרים - משקי בית בני יותר משתי נפשות אשר לפחות אחד הפרטים המתגוררים בהם הוא קשיש.

נפש סטנדרטית: כדי לדרג את המשפחות לפי מצבן הכלכלי, עדיף למיין אותן לפי הכנסתן לנפש, ולא לפי ההכנסה המשפחתית הכוללת; וכדי להתחשב ביתרונות הכלכליים לגודל משפחה, הן מוינו, לא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר הנפשות למעשה, אלא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר "הנפשות הסטנדרטיות".

נפש סטנדרטית נקבעת על-פי סולם שקילות המתרגם את מספר הנפשות במשפחה למספר הנפשות ה"תקניות" שבה. כך, לכל נפש נוספת במשפחה מיוחסת השפעה

שולית קטנה יותר מבחינת העומס המוטל על תקציב המשפחה. במלים אחרות, תוספת ההכנסה הנחוצה למשפחה כדי לשמור על רמת חיים קבועה, פוחתת עם גידול מספר הנפשות במשפחה.

לפרטים נוספים על דרך חישוב נפש סטנדרטית מומלץ לעיין בסקר הוצאות המשפחה של הלמ"ס, או בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי.

הכנסה כספית ברוטו: סך ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית לפני ניכוי תשלומי החובה. הכנסה זו כוללת את כל ההכנסות מעבודה שכירה של כל אחד מבני משק הבית (עם כל התוספות, כגון חודש 13, דמי הבראה וביגוד, שעות נוספות ופרמיות), מעבודה עצמאית או מעסק, הכנסות שוטפות מתמיכות (כולל העברות ממשקי בית אחרים) ומפנסיות, וכן הכנסות כספיות מרכוש, מריבית ומדיבידנד.

תשלומי חובה: המסים הישירים המוטלים על ההכנסות השוטפות - מס הכנסה ותשלומים לביטוח הלאומי.

הכנסה כספית נטו: הכנסה כספית ברוטו בניכוי תשלומי חובה.

הכנסה כספית לנפש סטנדרטית: ההכנסה הכספית השוטפת של משק הבית (ברוטו או נטו) מחולקת במספר הנפשות הסטנדרטיות במשק הבית.

הכנסה מהון: כוללת הכנסות מרנטה בארץ ומחו"ל, הכנסות מריבית על פיקדונות ועל איגרות חוב, דיבידנדים על מניות, וכן, את זקיפת הריבית האלטרנטיבית על ההון המושקע בדירה (שאינה בשכירות), הכנסה זקופה מהשתתפות מוסדית בתשלום שכר דירה, והריבית האלטרנטיבית על ההון המושקע ברכב.

פנסייה: הכנסה שוטפת ממקום עבודה או מקופת פנסייה הקשורה בעבודה. לא כולל הכנסה שוטפת ממקור פרטי ופנסיות מחו"ל.

הוצאות לתצרוכת: סך-כל התשלומים שמשלם משק הבית על קניית מוצרים או שירותים, וכן צריכת שירותי דירה ורכב (שקנייתם מוגדרת כהשקעה ולא כתצרוכת). התשלומים כוללים לעתים גם ריבית, דמי הובלה או התקנה. קניית מוצר נחשבת לפי יום קבלתו; ולכן, מקדמה שמשלם משק הבית על חשבון מוצר או שירות שטרם נתקבלו, אינה מוגדרת כהוצאה לתצרוכת.

הסקר החברתי: נערך על ידי הלמ"ס החל מ-2002, והוא נערך מדי שנה, על מדגם של נפשות בגיל 20 ומעלה. המדגם העיקרי לסקר מוצא ממרשם התושבים. בנוסף, מוצא

מדגם משלים מתוך אוכלוסיית העולים אשר הגיעו ארצה אחרי בחירת המדגם העיקרי. מספר השאלונים הצפוי הוא כ-7,000. האוכלוסייה הערבית של מזרח ירושלים נכללה בסקר, אך קשיים בעבודת השדה הביאו לכך כי היא לא נכללה באומדנים המבוססים על המדגם הסופי.

אין לצפות כי אומדנים המתקבלים מהסקר החברתי יהיו זהים לאלה המתקבלים מסקרים מדגמיים אחרים של הלמ"ס, כולל אלה המבוססים על מדגמי משקי בית, או מנתונים אחרים אשר אינם מבוססים על סקרי מדגם. לכן, יש להיזהר כאשר משווים אומדנים מהסקר החברתי לאומדנים מסקרים אחרים.

סימנים מיוחדים

ריק = אין נתונים או שהנתונים אינם רלוונטיים
 .. = נתונים עם טעויות דגימה יחסיות גבוהות מ-40%
 () = נתונים עם טעויות דגימה יחסיות בין 25% ל-40%

עיגול מספרים

סיכום הפירוטים אינו מתאים בהכרח לסך-הכול, בגלל עיגול המספרים.

מקורות

ההגדרות והנתונים בפרק זה מקורם בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המוסד לביטוח לאומי ומאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל.

לוח 3.1: בני 65+ וכלל האוכלוסייה*, לפי שנות לימוד ומין, שנים נבחרות

אחוזים

שנות לימוד						סה"כ	
16+	15-13	12-9	8-5	4-0			
1970							
5.4	5.3	18.2	30.6	40.5	100.0	סה"כ בני 65+	
1980							
5.6	6.8	25.2	32.1	30.3	100.0	סה"כ בני 65+	
1990							
6.6	8.0	28.1	30.6	26.7	100.0	סה"כ בני 65+	
10.1	8.8	29.6	30.2	21.3	100.0	גברים	
3.7	7.3	27.1	30.9	31.0	100.0	נשים	
2000							
11.6	14.1	29.4	25.0	19.7	100.0	סה"כ בני 65+	
15.2	14.1	29.9	25.0	15.6	100.0	גברים	
8.9	14.1	29.1	25.0	22.7	100.0	נשים	
2003							
12.6	15.9	30.4	22.4	18.7	100.0	סה"כ בני 65+	
16.4	15.8	31.1	22.7	13.9	100.0	גברים	
9.8	16.0	29.9	22.1	22.1	100.0	נשים	
17.7	21.5	47.2	9.0	4.6	100.0	כלל האוכלוסייה*	
18.2	20.5	49.2	8.9	3.2	100.0	גברים	
17.2	22.5	45.2	9.1	6.0	100.0	נשים	

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי
* בני 15 ומעלה

לוח 3.2: התפלגות בני +65, לפי שנות לימוד, קבוצת אוכלוסייה ומין, 2003

אחוזים

בני דתות אחרות			יהודים			סה"כ
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
66.4	43.9	57.1	18.8	11.5	15.6	4-0
11.8	33.2	20.9	22.9	21.9	22.5	8-5
7.7	5.7	5.9	11.8	10.8	11.4	10-9
4.0	5.2	5.5	19.5	22.0	20.5	12-11
5.6	6.3	5.7	16.8	16.6	16.7	15-13
4.6	5.7	5.0	10.2	17.3	13.2	16+

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

לוח 3.3: יהודים בני +65, לפי שנות לימוד ויבשת לידה, 2003

אירופה-אמריקה		אסיה-אפריקה		ישראל		סה"כ		סה"כ*
אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	
100.0	350.4	100.0	182.3	100.0	67.1	100.0	601.7	סה"כ*
7.2	25.3	36.3	66.1	3.4	2.3	15.6	94.1	4-0
20.6	72.1	28.7	52.3	15.6	10.5	22.5	135.3	8-5
12.9	45.3	9.0	16.4	9.5	6.4	11.4	68.5	10-9
20.1	70.6	17.3	31.5	31.3	21.0	20.6	123.7	12-11
22.1	77.5	5.1	9.3	20.6	13.8	16.7	100.7	15-13
17.0	59.6	3.7	6.7	19.5	13.1	13.2	79.4	16+

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

* לא כולל מקרים שמספר שנות הלימוד או יבשת הלידה אינם ידועים; הסך הכול כולל מקרים אלו הוא 613.2

לוח 3.4: בני +65 וכלל האוכלוסייה, לפי סוג בית ספר אחרון שבו למדו וקבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים		
בני דתות אחרות	יהודים	
		בני +65
100.0	100.0	סה"כ
42.8	10.7	לא למדו
47.5	29.0	יסודי וחטיבת ביניים
..	0.7	ישיבה
..	11.0	תיכון טכנולוגי וחקלאי
5.0	17.5	תיכון עיוני
..	11.1	מוסד על-תיכוני
2.7	20.0	מוסד אקדמי
		כלל האוכלוסייה
100.0	100.0	סה"כ
6.1	2.4	לא למדו
32.7	9.5	יסודי וחטיבת ביניים
..	2.8	ישיבה
4.7	18.3	תיכון טכנולוגי וחקלאי
37.7	25.4	תיכון עיוני
7.6	14.0	מוסד על-תיכוני
11.0	27.3	מוסד אקדמי

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

לוח 3.5: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, לפי התעודה הגבוהה ביותר שקיבלו ולפי מין, 2003

אחוזים

בני 65+		כלל האוכלוסייה* סה"כ		
נשים	גברים	סה"כ	כלל	
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ למדו
27.1	26.5	26.8	22.8	תעודת סיום של בי"ס יסודי או חט"ב
13.8	15.6	14.6	18.2	תעודת סיום של בי"ס תיכון (שאינה תעודת בגרות)
12.8	8.9	11.0	21.4	תעודת בגרות
13.4	10.0	11.9	12.3	תעודת סיום של בי"ס על-תיכוני (שאינה תעודה אקדמית)
8.8	10.4	9.5	12.0	תואר אקדמי ראשון
7.3	9.0	8.1	6.8	תואר אקדמי שני
0.9	2.5	1.7	0.9	תואר אקדמי שלישי
			0.1	תעודה אחרת
15.0	15.6	15.2	4.6	לא קיבלו אף תעודה
0.9	1.4	1.1	1.0	לא ידוע

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם * בני 15 ומעלה

לוח 3.6: בני 55+ בכוח העבודה האזרחי, לפי גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, שנים נבחרות

אחוז בכוח העבודה האזרחי מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

בני דתות אחרות			יהודים			סה"כ		
סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים
1970								
			23.4	89.4		22.1	88.5	64-55 בני
			5.5	35.0		5.0	33.8	65+ בני
1980								
			27.6	84.0		26.0	82.4	64-55 בני
			7.0	29.1		6.6	27.9	65+ בני
1990								
3.7	55.6		33.1	75.7		30.2	73.7	64-55 בני
..	3.2		6.9	21.3		6.6	20.2	65+ בני
2000								
..	39.2	23.8	41.8	67.9	54.0	37.6	63.9	50.0 64-55
11.9	43.2	27.8	55.7	76.0	65.3	49.9	71.1	60.1 59-55
..	34.6	19.1	28.8	60.0	43.1	26.0	56.6	40.2 64-60
..	..	..	4.3	14.8	8.8	4.4	14.7	8.9 65+
..	13.5	6.4	8.3	25.4	16.0	7.6	24.3	15.1 69-65
..	..	..	4.5	16.1	9.5	4.4	15.4	9.0 74-70
..	..	..	1.8	6.7	3.9	1.8	6.3	3.7 75+
2003								
7.7	38.3	23.6	47.9	69.8	58.3	43.3	65.8	54.0 64-55
13.3	45.5	28.1	60.1	77.5	68.5	54.4	73.9	63.8 59-55
..	30.5	17.9	31.3	58.2	43.7	28.1	54.2	40.3 64-60
..	..	..	5.2	16.0	9.8	5.3	15.7	9.8 65+
..	..	..	10.5	29.2	19.0	9.7	27.1	17.6 69-65
..	..	..	6.1	16.5	10.5	5.6	15.5	9.8 74-70
..	..	..	1.5	6.2	3.4	1.6	5.9	3.3 75+

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.7: בני +55 מועסקים, לפי גיל ומין, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

נשים	גברים	סה"כ	
			1970
20.8	83.9	52.2	בני 64-55
4.7	31.1	18.0	בני +65
			1980
23.5	74.6	47.8	בני 64-55
6.0	25.6	15.2	בני +65
			1990
29.1	71.7	48.9	בני 64-55
6.9	20.0	12.9	בני +65
			1995
32.0	66.2	48.0	בני 64-55
6.4	18.2	11.6	בני +65
			2000
36.1	59.3	47.0	בני 64-55
4.2	14.1	8.5	בני +65
			2001
38.1	61.0	49.0	בני 64-55
5.1	15.1	9.5	בני +65
			2002
38.8	61.4	49.5	בני 64-55
5.1	15.4	9.5	בני +65
			2003
41.0	61.6	50.8	בני 64-55
5.1	15.1	9.4	בני +65

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.8: בני 55+ המועסקים במשרה חלקית מתוך כוח העבודה האזרחי, לפי גיל ומין, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה בכל תא

בני 65+			בני 64-55						
מזה: בני 65-69									
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
									1970
			72.6	54.0					1980
74.7	51.8		78.6	59.1					1990
77.9	49.0		75.4	55.0					1995
70.4	46.0		76.6	54.4					1997
72.1	45.0		74.2	53.9					1999
71.1	42.6	50.6	73.5	49.5	56.1	45.4	15.3	27.2	2000
74.0	42.6	52.6	74.6	50.6	58.0	47.1	17.2	29.3	2001
71.3	38.7	49.6	72.8	48.3	55.8	44.1	15.8	27.3	2002
72.4	47.5	55.0	74.1	53.9	60.1	44.6	17.3	28.8	2003

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.9: ממוצע שעות עבודה לשבוע לבני 55+ מועסקים*, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 2003

בני 65+			בני 64-55				
בני דתות אחרות	יהודים	סה"כ	בני דתות אחרות	יהודים	סה"כ		
35.0	27.0	27.2	38.6	38.7	38.7	סה"כ	
36.0	30.2	30.4	42.3	43.9	43.8	גברים	
	19.8	20.0		31.8	31.6	נשים	

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם
* לא כולל נעדרים

לוח 3.10: בני +65 וכלל האוכלוסייה בכוח העבודה האזרחי, לפי מחוז מגורים ומין, 2003

אחוז בכוח העבודה מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

בני +65		בני 55-64			כלל האוכלוסייה*		
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ		
5.0	15.2	9.3	43.3	65.8	54.0	54.5	סה"כ
6.7	17.5	11.4	47.7	61.3	54.0	46.4	ירושלים
7.0	14.0	10.0	33.2	56.6	44.8	50.2	הצפון
4.1	8.5	6.0	38.2	63.7	50.0	52.3	חיפה
4.1	16.6	9.4	46.9	72.2	59.3	60.0	המרכז
5.9	19.3	11.5	52.8	70.0	60.6	57.7	תל אביב
3.0	11.2	6.5	32.4	60.4	45.8	52.8	דרום

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם
* בני 15 ומעלה

לוח 3.11: בני +65 בכוח העבודה האזרחי, לפי שנות לימוד, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

שנות לימוד					
16+	15-13	12-9	8-5	4-0	
26.0	22.2	19.0	10.6	3.0	1990
22.5	11.8	11.4	6.5	2.3	1997
20.3	10.7	10.4	6.1	..	1999
21.1	12.0	11.4	5.1	..	2002
22.3	(11.8)	10.6	(4.7)	..	2003

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.12: מועסקים בני 65+ ומועסקים בכלל האוכלוסייה⁽¹⁾, לפי ענף כלכלי ומין, 2003

כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾			בני 65+			סה"כ	
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ		
1,072.6	1,257.5	2,330.1	18.3	41.1	59.4	סה"כ מועסקים (אלפים) ⁽²⁾	
אחוזים							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ	
0.8	2.7	1.8	..	4.9	3.9	חקלאות	
9.7	21.9	16.3	9.8	16.5	14.5	תעשייה	
0.3	1.2	0.8	..	..	..	חשמל ומים	
1.0	9.4	5.5	..	4.6	3.4	בינוי	
12.0	14.7	13.5	13.7	16.8	15.8	מסחר סיטוני וקמעוני, ותיקונים	
3.7	4.2	4.0	..	3.4	3.4	שירותי אירוח ואוכל	
4.0	8.7	6.5	..	9.2	7.2	תחבורה, אחסנה ותקשורת	
4.3	2.5	3.3	..	3.4	2.7	בנקאות, ביטוח ופיננסים	
11.8	13.5	12.8	12.0	16.1	14.8	שירותים עסקיים	
5.4	5.5	5.4	..	2.2	2.2	מינהל ציבורי	
20.7	5.5	12.5	12.6	5.8	7.9	חינוך	
17.3	4.6	10.5	24.6	9.7	14.3	שירותי בריאות, רווחה וסעד	
5.6	4.3	4.9	11.5	6.1	7.7	שירותים קהילתיים, חברתיים ואישיים	
2.9	0.3	1.5	..	..	..	שירותים למשק הבית על-ידי פרטיים	

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

1. בני 15+

2. כולל מועסקים בענף "ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים" ומועסקים שהענף הכלכלי שלהם אינו ידוע

לוח 3.13: מועסקים בני +65, לפי משלח יד ומין, שנים נבחרות

2003			2000		1990		
סה"כ	גברים	נשים	גברים	נשים	גברים	נשים	
18.4	41.2	59.5	14.2	35.6	15.1	36.9	סה"כ מועסקים (אלפים)
אחוזים							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ מועסקים
19.0	19.4	19.3	12.6	16.6	5.3	12.2	אקדמאים
11.4	9.2	9.7	9.9	7.3	9.9	7.0	מקצועות חופשיים וטכניים
..	9.2	7.2	..	12.1	1.3	6.8	מנהלים
19.0	12.4	14.5	19.7	12.4	19.9	16.8	עובדי פקידות
26.6	16.0	19.3	26.1	15.4	35.1	24.7	סוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים
..	4.4	3.5	..	5.6	3.3	7.0	עובדים מקצועיים בחקלאות
..	19.2	15.1	13.4	19.9	21.2	21.1	עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים
13.0	9.5	10.6	13.4	9.6	4.0	4.1	עובדים בלתי-מקצועיים
..	..	..	..	..	..	0.8	לא ידוע

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.14: הכנסה ממוצעת למשק בית של קשישים⁽¹⁾, ובקרב כלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2003

		משקי בית של קשישים (בודד או זוג)							
		משקי בית של זוגות, לפחות אחד קשיש							
		מהם:							
משקי בית אחרים כל משקי הבית באוכלוסייה	זוג, רק אחד קשיש	שניהם קשישים	קשישים סה"כ	קשישים סה"כ בודדים	קשישים סה"כ בודדים	קשישים סה"כ	סה"כ משקי בית שבהם גרים קשישים		
	32.3	14.3 ⁽²⁾	85.7 ⁽²⁾	33.9	33.9	67.7	100.0	התפלגות משקי הבית של קשישים (אחוזים)	
	11,022	10,874	10,063	8,203	8,492	4,191	6,298	7,796 ⁽³⁾	הכנסה כספית ברוטו (ש"ח) ⁽³⁾
	4,008	3,679	4,895	4,101	4,227	3,348	3,881	3,785	הכנסה כספית ברוטו לנפש סטנדרטית (ש"ח) ⁽³⁾
	2,312	1,657	1,943	870	1,036	273	647	976	סה"כ תשלומי חובה (ש"ח) ⁽³⁾
	1,492	914	1,315	502	628	119	368	547	מס הכנסה
	389	288	271	91	119	14	66	138	תשלומים לביטוח לאומי
	431	456	357	277	289	139	213	292	ביטוח בריאות ממלכתי
	8,710	9,217	8,120	7,333	7,455	3,918	5,651	6,818	הכנסה כספית נטו (ש"ח) ⁽³⁾
	3,167	3,118	3,950	3,666	3,711	3,130	3,482	3,311	הכנסה כספית נטו לנפש סטנדרטית ⁽³⁾
	76.6	61.1	53.4	19.6	25.9	6.2	19.2	38.3	הרכב הכנסה כספית ברוטו (אחוזים)
	86.3	85.6	85.0	71.8	76.9	75.5	76.7	83.2	מעבודה
	13.7	14.4	15.0	28.2	23.1	24.5	23.3	16.8	מזה: מעבודה שכירה
									מעבודה עצמאית
	2.4	2.1	4.9	4.9	4.9	13.5	7.8	5.2	מהון
	6.7	10.6	23.2	39.4	36.4	34.3	35.7	24.2	מפנסיות וקופות גמל (כולל מחו"ל)
	14.3	26.3	18.5	36.1	32.9	46.1	37.4	32.3	מקצבאות ומתמיכות
	79.4	89.0	93.4	88.6	89.1	87.3	88.4	88.6	מזה: מהמוסד לביטוח לאומי
	7.5	7.0	3.6	6.9	6.5	6.0	6.3	6.6	ממוסדות אחרים
	9.9	2.1	2.0	2.3	2.3	3.9	2.9	2.7	ממשקי בית

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65 ונשים בנות 60+
2. אחוז מתוך "סה"כ משקי בית של זוגות, לפחות אחד קשיש"
3. מחירים שוטפים, ממוצע ל-2003

לוח 3.15: הוצאה ממוצעת למשק בית של קשישים⁽¹⁾ ובקרב כלל האוכלוסייה - קבוצות ראשיות, לפי סוג משק הבית, 2003

משקי בית של קשישים (בודד או זוג)							סה"כ משקי בית שבהם גרים קשישים
זוג, לפחות אחד קשיש							
משקי בית אחרים	מהם: קשיש הבית באוכלוסייה	שבהם קשיש אחד לפחות	מהם: זוג, שניהם קשישים	קשישים בודדים	סה"כ	סה"כ	
	32.3	85.7 ⁽²⁾	33.9	33.9	67.7	100.0	התפלגות משקי הבית של קשישים (אחוזים)
10,139	9,697	8,027	8,485	5,263	6,873	7,784	סה"כ הוצאה לתצרוכת ⁽³⁾ (ש"ח) ⁽⁴⁾
הרכב ההוצאה לתצרוכת (אחוזים)							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
16.8	19.1	18.2	17.8	15.7	17.0	17.8	מזון (כולל ירקות ופירות)
22.7	24.4	29.7	28.0	38.8	32.1	29.0	דיוך
9.9	11.9	10.5	10.5	11.7	11.0	11.3	אחזקת הדירה ומשק הבית
4.1	4.1	3.3	3.4	2.9	3.2	3.6	ריהוט וציוד לבית
3.7	3.5	1.8	1.9	1.7	1.9	2.5	הלבשה והנעלה
4.7	5.7	8.8	8.4	9.1	8.7	7.5	בריאות
13.5	10.3	7.5	7.5	6.8	7.2	8.5	חינוך, תרבות ובידור
19.8	16.5	17.3	19.3	9.9	15.7	16.0	תחבורה ותקשורת
4.5	4.4	2.9	3.2	3.3	3.2	3.7	מוצרים ושירותים אחרים

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. אחוז מתוך "סה"כ משקי בית של זוגות, לפחות אחד קשיש"
3. נתוני ההוצאה לתצרוכת כוללים זקיפה בעבור שירותי דיוך ושירותי רכב לגרים בדירה
בבעלותם ולבעלי רכב
4. מחירים שוטפים, ממוצע ל-2003

לוח 3.16: הוצאה ממוצעת למשק בית של קשישים⁽¹⁾ ובקרב כלל האוכלוסייה - קבוצות משניות, לפי סוג משק הבית, 2003

אחוזים

משקי בית של קשישים (בודד או זוג)							
זוג, לפחות אחד קשיש							
משקי בית אחרים	מסה: קשיש כל משקי הבית באוכלוסייה	מסה: זוג, שניים קשישים	סה"כ	קשישים בודדים	סה"כ	קשישים	סה"כ
32.3	85.7 ⁽²⁾	33.9	33.9	67.7	100.0	התפלגות משקי הבית של הקשישים (אחוזים)	
הרכב הוצאות אחזקת הדירה ומשק הבית							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
9.3	9.4	9.0	8.8	8.0	8.4	8.8	מים
32.2	28.9	32.2	31.6	28.3	30.2	29.7	חשמל, גז ודלק לבית
12.0	9.2	16.6	16.2	18.3	17.0	13.8	אחזקה ושיפור הבית
15.1	28.6	15.0	13.9	19.0	16.0	21.3	עזרה בבית
22.5	15.6	19.3	21.7	17.6	20.0	18.2	מסים עירוניים (ארנונה)
8.6	8.3	8.0	7.9	8.8	8.3	8.3	צורכי משק בית שונים
הרכב ההוצאה לבריאות							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
22.4	23.5	21.7	21.7	18.2	20.3	21.3	ביטוח בריאות
31.1	24.4	24.4	25.3	17.2	22.0	22.8	ריפוי שיניים
12.6	10.6	7.6	8.0	20.9	13.2	12.4	הוצאות על שירותי בריאות
33.7	41.4	46.3	45.1	43.7	44.5	43.6	הוצאות אחרות על בריאות
הרכב ההוצאה לחינוך, תרבות ובידור							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
34.7	30.1	10.3	10.7	6.5	9.2	19.4	שירותי חינוך
5.9	6.4	11.2	11.4	9.4	10.7	8.6	עיתונים, ספרים ומכשירי כתיבה
20.1	23.5	14.4	14.8	11.4	13.6	18.5	מופעי תרבות, ספורט ובידור
5.9	5.9	13.8	13.0	4.4	9.9	7.9	הבראה, נופש וטיולים
18.6	21.6	35.2	34.2	48.7	39.5	30.8	מוצרי תרבות ובידור
8.1	6.8	7.4	8.0	15.1	10.6	8.7	בני-קיימא
0.2	0.2	0.4	0.5	0.3	0.4	0.3	תחביבים, ציוד ספורט ומחנאות
5.6	5.3	7.4	7.3	4.1	6.2	5.7	קנייה ואחזקת יחידת נופש
							מחשב, אינטרנט ומוצריהם

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. אחוז מתוך "סה"כ משקי בית של זוגות, לפחות אחד קשיש"

לוח 3.16: הוצאה ממוצעת למשק בית של קשישים⁽¹⁾ ובכלל האוכלוסייה - קבוצות משניות, לפי סוג משק הבית, 2003 (המשך)

אחוזים

משקי בית של קשישים (בודד או זוג)							
זוג, לפחות אחד קשיש				סה"כ			
משקי בית אחרים	שבהם קשיש	מהם: זוג, שניהם קשישים	סה"כ	קשישים בודדים	סה"כ	משקי בית שבהם גרים קשישים	סה"כ
כל משקי הבית באוכלוסייה	אחד לפחות	לפחות	קשישים	קשישים	קשישים	קשישים	קשישים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	הרכב ההוצאה לתחבורה ותקשורת
5.3	8.0	6.8	5.6	9.7	6.6	7.2	סה"כ
15.2	9.6	26.9	32.2	23.7	30.2	21.7	נסיעה בתחבורה ציבורית
56.3	55.1	50.6	47.5	38.5	45.3	49.4	נסיעה לחוץ לארץ
21.1	25.4	14.9	13.3	27.3	16.7	20.3	הוצאות לכלי רכב
1.9	1.9	0.9	1.4	0.8	1.2	1.5	דואר, טלפון ותקשורת
							הוצאות אחרות

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני +65 ונשים בנות +60
2. אחוז מתוך "סה"כ משקי בית של זוגות, לפחות אחד קשיש"

לוח 3.17: קשישים⁽¹⁾ המקבלים פנסיה⁽²⁾, שנים נבחרות

קשישים המקבלים פנסיה		
אחוזים	אלפים	
		1998
30.9	201.5	סה"כ
42.6	101.5	גברים
24.1	100.0	נשים
		1999
30.9	205.7	סה"כ
42.6	103.2	גברים
24.1	102.5	נשים
		2001
35.3	243.3	סה"כ
51.4	129.3	גברים
26.0	114.0	נשים
		2002
36.6	259.0	סה"כ
51.5	133.6	גברים
27.9	125.4	נשים
		2003
35.7	245.8	סה"כ
51.8	130.4	גברים
26.4	115.4	נשים

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. פנסיה שוטפת ממקום עבודה או מקופת פנסיה הקשורה בעבודה, ולא הכנסה שוטפת ממקור פרטי ופנסיות מחו"ל

**לוח 3.18: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי על-פי חוק ושלא על-פי חוק, שנים
נבחרות**

אחוזים

אחוז ממקבלי קצבת זיקנה ושאיירים			
לא לפי חוק	לפי חוק	סה"כ	
הביטוח הלאומי	הביטוח הלאומי		
95.1	39.7	45.3	1980
96.1	26.8	31.8	1990
94.5	22.4	33.4	1995
94.5	21.6	32.9	1996
94.5	20.8	32.2	1997
94.6	20.2	31.5	1998
94.8	19.8	31.0	1999
95.0	19.5	30.8	2000
95.0	19.2	30.3	2001
95.0	18.9	29.6	2002
94.9	18.3	28.5	2003

מקור: המוסד לביטוח לאומי, רבעון סטטיסטי

**לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי⁽¹⁾ לפי רשות מקומית, 2003**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
199,560	27.9	סה"כ ארצי ⁽²⁾
97	20.7	אבו סנאן
400	30.3	אום אל פחם
1,363	58.5	אופקים
881	30.2	אור יהודה
1,040	56.1	אור עקיבא
606	24.4	אילת
109	35.5	אכסאל
13	14.4	אלעד
147	35.9	אעבלין
779	62.2	אריאל
11,227	53.3	אשדוד
7,337	52.5	אשקלון
189	22.6	באקה אל גרביה
11,562	48.7	באר שבע
389	28.8	בית שאן
1,191	47.6	בית שמש
32	24.8	ביתר עילית
2,230	19.0	בני ברק
8,702	34.0	בת ים
56	17.7	גבעת זאב
223	16.6	גבעת שמואל
779	7.8	גבעתיים
203	29.0	גידידה-מכר
262	24.3	גדרה
114	19.0	גן יבנה
149	14.3	גני תקווה

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר, בסוף 2003
2. הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי⁽¹⁾ לפי רשות מקומית, 2003 (המשך)**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
66	25.5	ג'סר א-זרקא
191	27.3	דאלית אל כרמל
1,932	51.4	דימונה
520	15.9	הוד השרון
1,767	15.1	הרצליה
116	10.2	זכרון יעקב
3,748	37.5	חדרה
6,168	23.1	חולון
12,868	25.1	חיפה
1,407	31.0	טבריה
130	31.0	טורעאן
349	23.4	טייבה
350	32.8	טירה
738	30.6	טירת כרמל
367	35.8	טמרה
769	34.0	יבנה
475	22.6	יהוד
203	34.0	יפיע
614	47.5	יקנעם עילית
12,384	20.1	ירושלים
63	13.6	ירכא
133	23.3	כפר יונה
214	39.5	כפר כנא
174	43.3	כפר מנדא
1,961	20.3	כפר סבא
257	48.9	כפר קאסם
148	27.3	כפר קרע
2,988	58.8	כרמיאל
2,974	41.2	לוד

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר, בסוף 2003
2. הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי⁽¹⁾ לפי רשות מקומית, 2003 (המשך)**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
165	11.8	מבשרת ציון
224	32.5	מגאר
99	21.5	מגיד אל-כרום
1,406	48.7	מגדל העמק
265	25.8	מודיעין
18	21.2	מודיעין עילית
4	3.6	מכבים-רעות
497	40.6	מעלה אדומים
117	29.5	מעלה עירון
1,271	59.3	מעלות-תרשיחא
2,248	32.9	נהריה
543	18.5	נס ציונה
1,330	31.5	נצרת
4,157	58.4	נצרת עילית
993	40.5	נשר
890	58.3	נתיבות
8,803	35.6	נתניה
344	38.1	סחי'נין
2,176	38.1	עכו
2,297	46.4	עפולה
213	32.8	עראבה
1,900	58.2	ערד
212	31.5	ערערה
82	60.3	ערערה בנגב
1,124	33.0	פרדס חנה-כרכור
6,779	27.8	פתח תקווה
1,172	40.7	צפת
161	31.0	קלנסווה
540	15.1	קריית אונו

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר, בסוף 2003
2. הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי⁽¹⁾ לפי רשות מקומית, 2003 (המשך)**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
2,293	35.9	קריית אתא
1,754	28.1	קריית ביאליק
3,045	53.4	קריית גת
228	11.4	קריית טבעון
3,096	43.5	קריית ים
1,596	25.8	קריית מוצקין
655	39.5	קריית מלאכי
808	37.5	קריית שמונה
517	21.5	ראש העין
6,332	28.9	ראשון לציון
512	59.8	רהט
3,548	26.7	רחובות
128	28.8	ריינה
2,343	36.2	רמלה
2,984	12.2	רמת גן
420	7.7	רמת השרון
929	15.3	רעננה
1,212	56.2	שדרות
23	8.1	שוהם
496	30.3	שפרעם
10,919	16.9	תל אביב-יפו
134	57.3	תל שבע

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר, בסוף 2003
2. הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.20: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, במועצות האזוריות, 2003**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
199,560	27.9	סה"כ ארצי*
85	47.8	אל בטוף
5	5.6	אלונה
73	6.9	אפעל (אוננו)
72	9.0	אשכול
69	4.3	באר טוביה
79	32.6	בוסתן אל-מרג
36	6.2	בני שמעון
40	3.4	בקעת בית שאן
9	1.6	ברנר
13	3.0	גדרות
25	20.8	גולן
56	29.6	גוש עציון
55	4.0	גזר
3	0.7	גן רווה
84	4.9	דרום השרון
168	8.7	הגלבוע
104	5.6	הגליל העליון
17	3.2	הגליל התחתון
2	6.9	הערבה התיכונה
11	31.4	הר חברון
57	7.4	זבולון
2	3.4	חבל אילות
8	2.3	חבל יבנה
53	5.1	חבל מודיעין
74	8.3	חוף אשקלון
39	2.8	חוף הכרמל

מקור: המוסד לביטוח לאומי

* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.20: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, במועצות האזוריות, 2003 (המשך)**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
37	4.4	חוף השרון
9	14.1	חוף עזה
23	4.3	יואב
59	4.5	לב השרון
52	7.3	לכיש
6	1.6	מבואות החרמון
69	5.3	מגידו
2	40.0	מגילות
145	6.6	מטה אשר
142	29.5	מטה בנימין
139	5.9	מטה יהודה
64	6.3	מנשה
27	5.2	מעלה יוסף
69	9.6	מרום הגליל
48	7.9	מרחבים
53	18.5	משגב
6	3.2	נחל שורק
52	3.9	עמק הירדן
105	3.6	עמק חפר
70	3.2	עמק יזרעאל
46	5.8	עמק לוד
3	8.1	ערבות הירדן
22	10.2	רמת נגב
37	5.6	שדות נגב
131	27.1	שומרון
35	5.0	שער הנגב
54	7.6	שפיר
2	3.4	תמר

מקור: המוסד לביטוח לאומי

* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

לוח 3.21: משקי הבית של קשישים⁽¹⁾ מסך משקי הבית בכל עשירון
הכנסה⁽²⁾, 1998-2003

אחוזים

2003	2002	2001	1999	1998	
27.4	27.3	27.7	28.0	28.1	כלל משקי הבית
16.5	18.0	22.6	23.9	22.9	עשירון תחתון
23.3	24.4	25.5	26.1	22.1	עשירון שני
33.6	27.1	26.8	25.7	26.6	עשירון שלישי
33.1	28.7	30.4	33.8	32.4	עשירון רביעי
28.5	29.0	27.6	29.2	31.6	עשירון חמישי
25.6	31.6	30.2	30.3	30.0	עשירון שישי
25.9	29.6	28.1	27.5	28.8	עשירון שביעי
29.9	27.1	27.7	31.4	29.4	עשירון שמיני
27.2	29.8	28.5	24.6	31.2	עשירון תשיעי
30.5	27.8	29.3	27.0	25.9	עשירון עליון

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+

2. הכנסה נטו של משק הבית לנפש סטנדרטית; העשירונים מחולקים על-פי משקי בית בכלל האוכלוסייה

לוח 3.22: ממדי העוני בקרב משפחות שבראשן עומד קשיש⁽¹⁾ ובכלל האוכלוסייה, 2001-2003

לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים		לפני תשלומי העברה ומסים ישירים		
בכלל האוכלוסייה	בקרב הקשישים	בכלל האוכלוסייה	בקרב הקשישים	
2001				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
318.9	80.3	606.6	215.4	משפחות
1,169.0	128.8	1,937.9	337.9	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
17.7	22.5	33.7	60.2	משפחות
19.6	22.2	32.6	58.2	נפשות
2002				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
325.0	74.0	612.8	214.7	משפחות
1,212.0	123.0	1,954.1	346.8	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
17.7	20.3	33.5	58.8	משפחות
20.0	20.2	32.3	57.1	נפשות
2003⁽²⁾				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
366.3	83.9	645.3	222.7	משפחות
1,426.8	143.3	2,156.2	361.6	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
19.3	22.3	33.9	59.3	משפחות ⁽³⁾
22.4	23.0	33.8	58.0	נפשות

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. כולל מזרח ירושלים
3. חלקן של משפחות שבראשן עומד קשיש מקרב כלל האוכלוסייה הוא 19.8%

לוח 3.23: ממדי העוני בקרב משפחות שבראשן עומד קשיש⁽¹⁾ לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים, לפי מחוזות, 2002-2003

2003 ⁽²⁾		2002		סה"כ ⁽³⁾	
אחוז מתוך כלל משפחות הקשישים	מספר המשפחות העניות	אחוז מתוך כלל משפחות הקשישים	מספר המשפחות העניות		
21.8	76,000	20.3	74,000		
					מחוזות⁽⁴⁾
24.6	8,400	20.3	6,200		ירושלים
37.2	11,800	40.0	11,600		הצפון
17.1	9,700	15.9	9,400		חיפה
19.4	13,800	13.9	9,800		המרכז
16.9	18,000	16.7	17,900		תל אביב
30.4	14,100	26.4	11,100		הדרום

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. כולל מזרח ירושלים
3. הסה"כ הוא ארצי וכולל גם יישובים שלא נכללו בפירוט לפי מחוזות
4. כולל יישובים שמנו מעל 10,000 תושבים

לוח 3.24: ממדי העוני בקרב הקשישים⁽¹⁾, לפי הרכב משק הבית, 2003⁽²⁾

הרכב משק הבית	תחולת העוני (אחוזים)	אחוז מכלל הקשישים בקבוצה זו
סה"כ	17.9	100.0
גרים לבד	23.9	24.3
גרים עם בן זוג ו/או ילדים ⁽³⁾	19.1	43.6
גרים עם בן זוג ובני משפחה אחרים ⁽⁴⁾	13.6	16.2
גרים עם בני משפחה אחרים ללא בן זוג	9.8	15.9

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. גברים בני 65+, נשים בנות 60+. בלוחות 3.24 ו-3.25 מוצגים נתונים על משפחות שבראשן עומד קשיש. בלוח זה מוצגים נתונים על כלל הקשישים, ללא הבחנה מי עומד בראש המשפחה או משק הבית
2. כולל מזרח ירושלים
3. ילדים עד גיל 18
4. כולל ילדים מעל גיל 18

לוח 3.25: חלקן של משפחות שבראשן עומד קשיש⁽¹⁾ באוכלוסייה הענייה ובקרב כלל האוכלוסייה, 1998-2003

אחוזים

בכלל האוכלוסייה	באוכלוסייה הענייה				משפחות	נפשות	שנת
	לאחר תשלומי העברה		לפני תשלומי העברה				
	ומסים ישירים	ומסים ישירים	ומסים ישירים	ומסים ישירים			
	משפחות	נפשות	משפחות	נפשות	משפחות	נפשות	
9.9	20.2	11.0	22.8	17.4	35.1		1998
9.8	20.2	12.1	28.2	17.7	36.6		1999
9.9	19.9	12.3	27.5	19.1	37.9		2000
9.8	19.9	11.0	25.2	17.4	35.5		2001
10.0	19.9	10.2	22.8	17.8	35.0		2002
9.8	19.8	10.0	22.9	16.8	34.5		2003 ⁽²⁾

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. כולל מזרח ירושלים

לוח 3.26: משקי בית של בני +65 ובכלל האוכלוסייה, לפי מדד ביטחון תזונתי⁽¹⁾ וקבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

אי-ביטחון תזונתי חמור	אי-ביטחון תזונתי בינוני	ביטחון תזונתי	סה"כ	
7	12	81	100	משקי בית של בני +65
				קבוצת אוכלוסייה
				יהודים ואחרים ⁽²⁾
8	9	83	100	
7	19	74	100	אוכלוסייה ערבית
4	17	79	100	עולי בריה"מ לשעבר ⁽³⁾
8	14	78	100	משקי בית בכלל האוכלוסייה

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, גוינט-מכון ברוקדייל

1. על מקור הגדרת מדד ביטחון תזונתי ראו במבוא **ביטחון תזונתי** - אין דאגה, או כמעט אין דאגה להספקת המזון וניהול תקציב המזון, אין מגמה של צמצום באיכות המזון ואין צמצום בהיקף צריכת המזון **אי-ביטחון תזונתי בינוני** - יש דאגה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון, יש מגמה של צמצום באיכות המזון ויש מגמה מתונה של צמצום בהיקף צריכת המזון **אי-ביטחון תזונתי חמור** - יש דאגה רבה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון ויש צמצום ניכר באיכות המזון ובהיקף צריכתו
2. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
3. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.27: משקי בית של בני +65, לפי מידת הקור בדירה בחורף, ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

	ק"ל	ק"ל	ק"ל	ק"ל	סה"כ
	ק"ל לעתים קרובות	ק"ל לפעמים	לא ק"ל	ק"ל	סה"כ
סה"כ	8	9	15	68	100
קבוצת אוכלוסייה					
יהודים ואחרים ⁽¹⁾	5	7	18	70	100
אוכלוסייה ערבית	4	4	12	80	100
עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾	17	17	9	57	100

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, גוינט-מכון ברוקדייל

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)

2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.28: משקי בית של בני +65, לפי הימצאות מים חמים בדירה, ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

	פעמים פעם	פעמים פעם	כל יום	סה"כ
	בשבוע	בשבוע	כל יום	סה"כ
סה"כ	2	3	10	85
קבוצת אוכלוסייה				
יהודים ואחרים ⁽¹⁾	8	0	8	85
אוכלוסייה ערבית	0	3	11	87
עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾	4	4	7	85

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, גוינט-מכון ברוקדייל

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)

2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.29: משקי בית של בני +65, לפי קיום בעיות בדירה, ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

סדקים	רטיבות	צנרת או ביוב	חלונות שבורים	כיורים שבורים/		סה"כ
				אמבטיה	רצפה לא תקינה שבורה	
14	16	9	5	2	4	
קבוצת אוכלוסייה						
13	14	12	3	4	4	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
24	24	9	23	2	4	אוכלוסייה ערבית
12	15	10	4	2	4	עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, גוינט-מכון ברוקדייל

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.30: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, לפי שיוך לאשכול חברתי-כלכלי⁽¹⁾,
2001

אשכול חברתי-כלכלי ⁽²⁾	רשויות מקומיות ⁽³⁾	בני 65+		כלל האוכלוסייה		אחוז בני 65+ באוכלוסייה	סה"כ
		אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים		
	264	638.4	100.0	6,462.3	100.0	9.9	
1	11	1.8	0.3	133.5	2.1	1.3	
2	31	19.6	3.1	436.3	6.8	4.5	
3	35	16.3	2.6	408.2	6.3	4.0	
4	40	138.8	21.7	1,606.0	24.9	8.6	
5	44	106.0	16.6	1,021.2	15.8	10.4	
6	37	64.7	10.1	615.8	9.5	10.5	
7	25	150.3	23.5	1,181.3	18.3	12.7	
8	27	132.6	20.8	973.6	15.1	13.6	
9	12	7.2	1.1	78.1	1.2	9.2	
10	2	1.1	0.2	8.3	0.1	13.8	

מקור: למ"ס, "אפיון הרשויות המקומיות ודירוגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה ב-2001", הודעה לעיתונות מס' 22/2004 מינואר 2004, עיבוד מיוחד

1. בדירוג החברתי-כלכלי של הרשויות המקומיות, אשכול 1 מציין את הרמה הנמוכה ביותר ואשכול 10 את הרמה הגבוהה ביותר
2. בשנת 2001, בני 65+ גרו ברשויות מקומיות שהדרוג החברתי-כלכלי הממוצע שלהן היה 5.9. התושבים בני כל הגילים (כלל האוכלוסייה) גרו ברשויות מקומיות שהדרוג הממוצע שלהן היה 5.3.
3. כולל: עריות, מועצות מקומיות ומועצות אזוריות

לוח 3.31: בעלות על דירה ומספר החדרים הממוצע במשקי בית של קשישים⁽¹⁾ ובכלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2003

אחוזים

משקי בית של קשישים (בודד או זוג)							
זוג, לפחות אחד קשיש							
משקי בית אחרים	מסהם : קשיש	מסהם : קשישים	מסהם : קשישים	מסהם : קשישים	מסהם : קשישים	מסהם : קשישים	מסהם : קשישים
כל משקי הבית באוכלוסייה	אחד לפחות	שניים לפחות	סה"כ	בודדים	סה"כ	מסקי בית שבהם גרים קשישים	סה"כ
	32.3	85.7 ⁽²⁾	33.9	33.9	67.7	100.0	התפלגות משקי בית של קשישים
							דירות בשכירות ובעלות
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ ⁽³⁾
	70.4	78.3	78.4	79.3	69.4	74.4	דירות בבעלות
	24.6	18.0	18.4	17.7	23.4	19.7	דירות שכורות
							מספר חדרים ממוצע בדירה
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
	9.8	6.9	12.0	13.0	27.1	20.1	עד 2
	33.7	36.2	44.3	42.9	48.2	45.6	2.5-3
	32.1	33.7	31.8	30.4	20.4	25.4	3.5-4
	24.2	23.1	11.8	13.7	4.3	9.0	4.5+

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות
 1. גברים בני 65 ונשים בנות 60+
 2. אחוז מתוך "זוג, לפחות אחד קשיש"
 3. כולל סוגי דיר אחרים - דמי מפתח ומגורים בחינם

לוח 3.32: בני +65 ובני +20 הגרים בדירה בבעלותם, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
68.0	74.6	70.9	בני +65: סה"כ
			גיל
67.4	75.0	70.8	74-65
68.9	74.1	71.1	75+
			קבוצת אוכלוסייה
67.3	73.7	70.1	יהודים ואחרים
25.0	40.5	30.9	מזה: עולי בריה"מ לשעבר*
84.3	91.4	87.8	אוכלוסייה ערבית
73.0	75.4	74.1	בני +20

מקור: למ"ס, הסקר החברתי 2002
* שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.33: בני 65+ ובני 20+ הגרים לפחות 10 שנים בדירתם הנוכחית, וותק המגורים בדירה הנוכחית, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
58.3	60.6	59.3	בני 65+ : סה"כ
			גיל
58.7	59.0	58.8	74-65
57.8	63.1	60.1	75+
			קבוצת אוכלוסייה
57.2	59.1	58.0	יהודים ואחרים
(4.6)	..	(4.4)	מזה: עולי בריה"מ לשעבר*
85.1	87.3	86.2	אוכלוסייה ערבית
39.2	41.2	40.1	בני 20+
			וותק המגורים בדירה הנוכחית
100.0	100.0	100.0	בני 65+ : סה"כ
6.7	6.1	6.5	עד שנה
19.2	17.2	18.3	5-1 שנים
15.8	16.1	15.9	10-5 שנים
12.8	12.7	12.8	20-10 שנים
45.5	47.9	46.6	20+ שנים
100.0	100.0	100.0	בני 20+ : סה"כ
13.6	13.9	13.7	עד שנה
25.0	24.0	24.5	5-1 שנים
22.2	20.9	21.6	10-5 שנים
18.0	19.3	18.6	20-10 שנים
21.1	21.9	21.5	20+ שנים

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.34: בעלות על מוצרים בני-קיימא במשקי בית של קשישים⁽¹⁾ ובכלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2003

אחוזים

משקי בית של קשישים (בודד או זוג)	זוג, לפחות אחד קשיש		קשישים בודדים	סה"כ קשישים	סה"כ משקי בית שבהם גרים קשישים	סה"כ משקי בית שבהם גרים קשישים	התפלגות משקי בית של קשישים
	משקי בית אחרים	מס'ם : זוג, שניהם קשישים					
כל משקי הבית באוכלוסייה	קשיש אחד לפחות	קשישים	סה"כ	קשישים	סה"כ	קשישים	
	32.3	85.7 ⁽²⁾	33.9	33.9	67.7	100.0	
מיקרוגל	74.8	72.9	69.7	76.0	68.6	53.0	65.1
מקפיא עמוק	18.7	24.7	22.6	25.4	22.1	13.3	20.1
מדיח כלים	31.1	24.8	36.7	38.8	36.4	18.8	26.8
מייבש כביסה	33.9	19.2	17.7	26.5	16.2	9.9	15.5
מכונת כביסה	94.3	97.3	97.2	96.1	85.5	90.8	92.9
מזגן אוויר	46.8	43.5	61.1	59.7	49.9	54.8	50.8
טלוויזיה	91.3	95.0	96.5	96.7	95.2	95.9	95.6
וידאו	64.8	67.4	60.8	62.1	34.5	48.2	54.4
מחשב ביתי	54.6	44.7	25.4	28.1	12.3	20.2	28.1
קו טלפון אחד לפחות	88.6	92.5	98.0	97.3	94.0	95.6	94.6
טלפון סלולרי אחד לפחות	80.9	79.7	53.3	55.4	32.9	44.1	55.5
מנוי לטלוויזיה בכבלים או בלוויין	71.0	75.2	84.4	85.3	75.9	80.6	78.5
מנוי לאינטרנט	30.8	22.8	14.8	16.6	5.9	11.2	15.0
מכונת אחת לפחות	57.2	48.4	40.2	43.3	13.7	28.5	34.9

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני +65 ונשים בנות +60

2. אחוז מתוך "זוג, לפחות אחד קשיש"

לוח 3.35: בני 65+ ובני 20+ שלרשותם או לרשות בני ביתם מכונית פרטית או מסחרית (עד 4 טון משקל כולל), 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
25.5	42.5	33.0	בני 65+ : סה"כ
			גיל
32.7	48.7	39.8	74-65
15.1	33.3	22.9	75+
			קבוצת אוכלוסייה
25.2	43.4	33.1	יהודים ואחרים
10.4	16.7	12.8	מזה: עולי בריה"מ לשעבר*
32.0	(26.7)	29.4	אוכלוסייה ערבית
59.4	67.3	63.2	בני 20+

מקור: למ"ס, הסקר החברתי 2002
* שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.36: בני +65 וכלל האוכלוסייה המורשים לנהוג, לפי גיל ומין, 2003
סוף שנה

נשים	גברים	סה"כ	
מספרים מוחלטים			
49,929	140,115	190,044	בני +65
40,400	100,559	140,959	בני 65-74
9,529	39,556	49,085	בני +75
אחוזים מתוך האוכלוסייה המתאימה			
49.3	80.2	64.3	כלל המורשים לנהוג*
13.0	49.2	28.4	בני +65
19.9	61.5	38.5	בני 65-74
5.2	32.5	16.2	בני +75

מקור: למ"ס, מצבת הנהגים בישראל
* האחוזים מתייחסים לבני +17

לוח 3.37: שביעות רצון מסביבת המגורים בקרב בני 65+ ובני 20+, לפי מין, 2002

אחוזים

כלל האוכלוסייה*	בני 65+		סה"כ	
	נשים	גברים		
				הפרעת המדרגות לגישה לדירה
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
76.1	59.6	68.8	63.6	לא כל כך מפריע וכלל לא מפריע
23.9	40.4	31.2	36.4	מפריע ומפריע מאוד
				תחושת ביטחון ללכת לבד באזור המגורים בשעת החשיכה
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
73.6	57.5	81.2	68.1	בטוח ובטוח מאוד
26.4	42.5	18.8	31.9	לא כל כך בטוח וכלל לא בטוח
				הפרעה בדירה מרעש המגיע מבחוץ
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
63.9	68.9	61.0	65.5	לא כל כך מפריע וכלל לא מפריע
36.1	31.1	39.0	34.5	מפריע ומפריע מאוד
				הפרעה מזיהום אוויר באזור המגורים
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
65.4	67.2	67.9	67.5	לא כל כך מפריע וכלל לא מפריע
34.6	32.8	32.1	32.5	מפריע ומפריע מאוד

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר החברתי היא בני 20+

לוח 3.38: הגדרה עצמית של רמת הדתיות בקרב בני 65+ ובני 20+, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
בקרב האוכלוסייה היהודית			
100.0	100.0	100.0	בני 65+ : סה"כ
(1.7)	(3.0)	2.3	חרדים
13.1	13.6	13.3	דתיים
14.8	15.1	14.9	מסורתיים-דתיים
38.6	27.6	33.8	מסורתיים-לא כל כך דתיים
31.7	40.7	35.6	לא דתיים, חילוניים
100.0	100.0	100.0	בני 20+ : סה"כ
5.7	6.1	5.9	חרדים
9.8	10.2	10.0	דתיים
13.3	12.7	13.0	מסורתיים-דתיים
30.1	26.7	28.5	מסורתיים-לא כל כך דתיים
41.0	44.3	42.6	לא דתיים, חילוניים
בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית			
100.0	100.0	100.0	בני 65+ : סה"כ
(23.5)	(24.3)	23.8	דתיים מאוד
33.0	45.8	38.7	דתיים
(17.0)	..	(12.6)	לא כל כך דתיים
26.6	(22.7)	24.8	לא דתיים
100.0	100.0	100.0	בני 20+ : סה"כ
12.6	4.9	8.7	דתיים מאוד
46.3	37.8	42.0	דתיים
22.5	24.3	23.4	לא כל כך דתיים
18.6	33.0	25.8	לא דתיים

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

לוח 3.39: בני 65+ ובני 20+ הנפגשים או מדברים בטלפון⁽¹⁾, לפחות פעם בשבוע, עם מישהו מבני משפחתם שאינו גר אִתָּם בדירה, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
נפגשים לפחות פעם בשבוע			
73.1	73.0	73.1	בני 65+ : סה"כ
גיל			
73.2	71.5	72.4	74-65
73.1	75.2	74.0	75+
קבוצת אוכלוסייה			
72.8	72.1	72.5	יהודים ואחרים
62.5	58.3	60.9	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
80.1	88.0	84.1	אוכלוסייה ערבית
72.6	73.5	73.0	בני 20+
מדברים בטלפון⁽¹⁾ לפחות פעם בשבוע			
92.6	86.1	89.7	בני 65+ : סה"כ
גיל			
93.2	84.3	89.3	74-65
91.8	88.7	90.4	75+
קבוצת אוכלוסייה			
94.1	88.3	91.5	יהודים ואחרים
89.4	85.1	87.7	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
59.8	46.5	53.1	אוכלוסייה ערבית
90.3	82.7	86.6	בני 20+

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. כולל באמצעות מכשיר פקס או דואר אלקטרוני

2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.40: בני 65+ ובני 20+ שיש להם חברים אתם הם נפגשים או מדברים בטלפון⁽¹⁾, 2002

אחוזים			
נשים	גברים	סה"כ	
70.2	70.5	70.3	בני 65+ : סה"כ
גיל			
72.9	73.7	73.2	74-65
66.2	65.6	65.9	75+
קבוצת אוכלוסייה			
71.7	70.6	71.2	יהודים ואחרים
78.8	80.0	79.3	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
35.0	67.2	50.8	אוכלוסייה ערבית
85.4	87.6	86.4	בני 20+

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. כולל באמצעות מכשיר פקס או דואר אלקטרוני

2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.41: דיווח על מצבים של הרגשת בדידות בקרב בני 65+ ובני 20+, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
100.0	100.0	100.0	בני 65+ : סה"כ
34.4	47.3	40.0	אף פעם לא
10.6	16.2	13.0	לעתים רחוקות
30.6	22.7	27.2	לפעמים, מדי פעם
24.4	13.9	19.8	לעתים קרובות
100.0	100.0	100.0	בני 20+ : סה"כ
37.5	48.2	42.6	אף פעם לא
24.7	25.5	25.1	לעתים רחוקות
26.7	19.7	23.3	לפעמים, מדי פעם
11.2	6.7	9.0	לעתים קרובות
דיווח על הרגשת בדידות לפעמים (מדי פעם) או לעתים קרובות			
55.1	36.6	47.0	בני 65+ : סה"כ
גיל			
54.1	33.9	45.2	74-65
56.4	40.5	49.5	75+
קבוצת אוכלוסייה			
54.6	36.3	46.6	יהודים ואחרים
45.5	34.7	41.3	מזה : עולי בריה"מ לשעבר*
65.1	41.1	53.3	אוכלוסייה ערבית
37.9	26.3	32.3	בני 20+

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.42: בני 65+ ובני 20+ העוסקים בפעילות התנדבותית בשלושת החודשים שקדמו לריאיון, 2002

אחוזים			
נשים	גברים	סה"כ	
10.3	12.1	11.1	בני 65+ : סה"כ
			גיל
11.1	12.6	11.8	74-65
9.1	11.3	10.0	75+
13.1	16.1	14.5	בני 20+
מאפיינים של הפעילות ההתנדבותית			
אחוזים מתוך המתנדבים			
הפעילות היתה במסגרת ארגון⁽¹⁾			
72.2	62.5	67.6	בני 65+
56.0	60.7	58.5	בני 20+
התנדבו לפחות 10 שעות בחודש⁽²⁾			
66.2	64.0	65.1	בני 65+
39.6	42.3	41.0	בני 20+

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. כמו "יד שרה", מד"א, ויצ"ו, משא"ז, ועד הורים וכו'. כולל אלה שהתנדבו הן במסגרת ארגון והן במסגרת פרטית
2. מתוך המתנדבים באופן קבוע

לוח 3.43: הרגלי קריאה של בני +65 ושל כלל האוכלוסייה⁽¹⁾, 1999

אחוזים

כלל האוכלוסייה	בני +65	
עיתון יומי⁽²⁾		
		קראו עיתון יומי לפחות פעם אחת בשבוע האחרון - סה"כ
76.4	60.6	
שפת העיתונים		
		עברית בלבד
55.0	35.0	
		שפות אחרות בלבד
13.8	21.5	
		עברית ושפות אחרות
7.0	4.0	
ימי קריאת העיתון		
		רק בימי חול
8.2	5.3	
		רק בסוף השבוע
17.1	14.9	
		בימי חול ובסוף השבוע
49.8	38.3	
ספרים		
		קראו לפחות ספר אחד בחודש האחרון - סה"כ
47.1	37.5	
קראו בחודש האחרון		
		ספר אחד
17.2	13.0	
		שני ספרים
13.8	10.9	
		שלושה ספרים ויותר
13.5	9.6	
שפת הספרים		
		עברית בלבד
27.7	12.9	
		שפות אחרות בלבד
15.3	19.5	
		עברית ושפות אחרות
2.3	..	
		רשומים בספרייה ⁽³⁾
20.3	8.1	

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

1. גילאי 14 ומעלה

2. היוצא לאור בישראל

3. כגון: ספרייה ציבורית וספרייה אוניברסיטה

לוח 3.44: הרגלי בילוי של בני 65+ ושל כלל האוכלוסייה⁽¹⁾, 1999

אחוזים

כלל האוכלוסייה	בני 65+	
		ביקרו במופעי במה לפחות פעם אחת בשנה האחרונה - סה"כ
43.1	33.0	
25.6	21.2	מזה: תאטרון, מחזמר, אופרה ⁽²⁾
20.3	9.3	הופעה מוזיקלית (פופ, רוק וכדומה)
15.3	6.5	מופע קומי
8.6	15.0	קונצרט קלאסי, מקהלה, חזנות
		ביקרו במוזיאון בארץ לפחות פעם אחת בשנה האחרונה
28.2	19.6	
		צפו בסרט בבית קולנוע לפחות פעם אחת בחודש האחרון
32.1	12.2	
91.1	88.3	צפו בטלוויזיה בשבוע האחרון
		צפו בסרט בטלוויזיה לפחות פעם אחת בשבוע האחרון (כולל בוידאו או באמצעי אחר)
72.5	63.7	
		יצאו לבית קפה, למסעדה, לפאב או למקום דומה בארץ, לפחות פעם אחת בחודש האחרון
60.7	31.4	

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי
 1. גילאי 14 ומעלה
 2. לא כולל הופעות חובבים

לוח 3.45: בני +65 ובני +20 היוצאים לנופש או לטיול בארץ או בחוץ לארץ
בשנה שקדמה לריאיון, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
נופש או טיול בארץ שכלל לינה מחוץ לבית			
20.1	28.0	23.6	בני +65: סה"כ
גיל			
23.9	30.3	26.8	74-65
14.7	24.6	19.0	75+
קבוצת אוכלוסייה			
21.0	29.2	24.6	יהודים ואחרים
11.3	(13.0)	12.0	מזה: עולי בריה"מ לשעבר*
0.0	..	..	אוכלוסייה ערבית
46.5	49.1	47.8	בני +20
נופש או טיול בחוץ לארץ			
23.8	26.2	24.9	בני +65: סה"כ
גיל			
31.1	31.4	31.2	74-65
13.2	18.5	15.5	75+
קבוצת אוכלוסייה			
24.2	26.7	25.3	יהודים ואחרים
13.1	21.8	16.5	מזה: עולי בריה"מ לשעבר*
(15.1)	(17.9)	(16.5)	אוכלוסייה ערבית
32.8	31.4	32.1	בני +20

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.46: בני 65+ ובני 20+ שהשתתפו בחוגים* לספורט, למחשבים
לשפות, למלאכת יד וכד' בשנה שקדמה לריאיון, 2002

אחוזים			
נשים	גברים	סה"כ	
21.1	15.2	18.5	בני 65+ : סה"כ
			גיל
23.8	15.1	19.9	74-65
17.2	15.4	16.4	75+
24.5	15.6	20.2	בני 20+

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* לא כולל קורסים להכשרה מקצועית או השתלמות מקצועית

לוח 3.47: בני +65 ובני +20 לפי שימוש במחשב⁽¹⁾ ובאינטרנט בבית, בעבודה או במקום אחר, בחודש שקדם לריאיון, 2002

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
שימוש במחשב			
6.4	13.7	9.6	בני +65: סה"כ
גיל			
8.2	17.2	12.2	74-65
(3.7)	8.5	5.8	75+
קבוצת אוכלוסייה			
6.7	14.5	10.1	יהודים ואחרים
..	(11.2)	(5.3)	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
0.0	0.0	0.0	אוכלוסייה ערבית
43.9	49.4	46.6	בני +20
שימוש באינטרנט			
אחוזים מתוך אלה שהשתמשו במחשב בחודש האחרון			
63.2	57.6	59.7	בני +65: סה"כ
גיל			
60.3	59.6	59.9	74-65
72.6	51.6	59.3	75+
קבוצת אוכלוסייה			
63.2	57.6	59.7	יהודים ואחרים
..	58.2	59.7	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
0.0	0.0	0.0	אוכלוסייה ערבית
66.1	72.5	69.3	בני +20

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. לא כולל מחשב כיס

2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.48: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שדיווחו על חשיפה לעבריינות, לפי מין, 2002

אחוזים

כלל האוכלוסייה ⁽³⁾	בני 65+		סה"כ	
	נשים	גברים		
19.9	13.3	14.0	13.6	סה"כ נחשפו לעבריינות ⁽¹⁾
6.4	6.9	5.1	6.1	מזה: פריצה לדירה
5.0	6.1	3.3	4.9	גנבה
14.6	4.1	14.3	9.8	פריצה לרכב ⁽²⁾
מתוך אלו שנחשפו לעבריינות, דיווחו למשטרה על:				
58.6	63.6	64.8	64.0	פריצה לדירה
48.3	58.3	61.9	59.4	גנבה
56.3	43.7	51.0	49.6	פריצה לרכב

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. כולל פריצה לדירה ו/או גנבה ממנה, גנבה ללא שימוש בכוח או ללא איום בשימוש בכוח, פריצה לרכב, גנבת רכב, פגיעה גופנית
2. מתוך אלה שהיה רכב ברשותם או ברשות בני משק הבית
3. אוכלוסיית הסקר החברתי היא בני 20+

לוח 3.49: שביעות רצון מתחומי חיים שונים בקרב בני 65+ ובני 20+, 2002

אחוזים

מרוצים מ:	סה"כ	מרוצים מאוד	מרוצים	לא כל כך מרוצים	בכלל לא מרוצים
חייהם (באופן כללי)					
בני 65+	100.0	16.0	60.7	17.4	5.9
בני 20+	100.0	26.9	56.0	13.8	3.3
מצבם הכלכלי					
בני 65+	100.0	4.9	54.5	27.2	13.4
בני 20+	100.0	6.5	41.9	32.3	19.3
הקשר עם בני המשפחה					
בני 65+	100.0	52.2	41.1	5.0	1.7
בני 20+	100.0	60.6	34.1	4.1	1.1
מהקשר עם החברים					
בני 65+	100.0	33.4	62.0	4.1	..
בני 20+	100.0	43.2	51.3	5.0	0.5
דירת המגורים (באופן כללי)					
בני 65+	100.0	26.9	57.0	12.3	3.8
בני 20+	100.0	30.7	49.4	13.8	6.2
גודל הדירה					
בני 65+	100.0	26.3	60.9	9.3	3.5
בני 20+	100.0	27.5	48.1	16.0	8.4
המצב הפיזי של הדירה					
בני 65+	100.0	15.1	59.0	18.4	7.5
בני 20+	100.0	19.7	48.8	21.3	10.1

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

לוח 3.49: שביעות רצון מתחומי חיים שונים בקרב בני 65+ ובני 20+, 2002 (המשך)

אחוזים

מרוצים מ:	סה"כ	מרוצים מאוד	מרוצים	לא כל כך מרוצים	בכלל לא מרוצים
חום הדירה בחורף					
בני 65+	100.0	14.9	59.6	16.9	8.6
בני 20+	100.0	20.2	51.9	16.8	11.0
קרירות הדירה בקיץ					
בני 65+	100.0	14.9	60.3	17.1	7.7
בני 20+	100.0	19.5	49.2	18.8	12.5
היחסים עם השכנים					
בני 65+	100.0	24.2	61.4	9.5	4.9
בני 20+	100.0	26.5	56.0	12.0	5.5
אזור המגורים (באופן כללי)					
בני 65+	100.0	26.2	62.0	8.1	3.7
בני 20+	100.0	31.7	49.4	12.1	6.9
סידורי התחבורה הציבורית באזור המגורים					
בני 65+	100.0	19.5	61.7	10.8	8.1
בני 20+	100.0	18.9	45.2	16.0	19.9
כמות השטחים הירוקים, גנים ציבוריים, פארקים באזור המגורים					
בני 65+	100.0	12.0	51.2	19.7	17.1
בני 20+	100.0	14.8	36.0	21.2	28.0
הניקיון באזור המגורים					
בני 65+	100.0	9.4	49.8	23.8	17.1
בני 20+	100.0	12.5	41.8	25.1	20.5

מקור: למ"ס, הסקר החברתי